

Uredništvo in upravnništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Naročnina listu:

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrt leta 3 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Št. 127.

Maribor, dne 29. oktobra 1909.

Letnik I.

Prihodnja številka „Straže“ izide, ker je v
ponedeljek praznik, v sredo 3. novembra.

Nekaj v naravnih zakonih.

Na Slovenskem je stranka, ki ima recept za vsako bolezen, le sama za-se ga ne ve, to so namreč naši jugoslovanski socialdemokrati. Je tudi veliko liberalcev, ki ubirajo v časništvu stopinje za sodrugi, zlasti „Gorenjec“ v Kranju, ki bi v břitnosti rad z „Narodom“ konkuriral, in „Nar. Dnevnik“, ki je modrosti naravnost iz glave skočil, si pustita pamet od socialdemokratov soliti. Turek pravi, naj se mu pripeti karkoli: kizmet, tako se je moralo zgoditi, naši socialdemokrati in njim sorodni liberalci pa: naradni zakon; liberalce je hudič vzel, klerikalci so na vrh prišli in čez toľintoliko let bodo klerikalci šli rakom žvižgat. In ne pozabljajo pristaviti, da bodo za njimi prišli socialdemokrati.

Ta naradni zakon so pa sodrugi djali na svoje kopito in mu dajo čezdalje bolj naravno obliko. Ta naradni zakon meče liberalce in klerikalce raz tron, ko so zadosti dolgo na njem presedeli, ampak: zakaj je ta naradni zakon tako naredil, da so za liberalci prišli do moči klerikalci in ne naši sodrugi? Kajti še pred petimi leti so sodrugi naradne zakone tako razlagali, da, ko bodo liberalci dogospodarili, bodo socialdemokrati prišli do vlade, klerikalci pa sploh nikoli ne, ker človeštvo čezdalje bolj napreduje in reakcionarci bodo popolnoma izginili. Kakor kapitalizem naravnim potom vedno bolj samega sebe ubija, tako klerikalizem pred lučjo prosvete gineva.

Tako bi bila imela natura še nedavno delovati po socialdemokratskih predpisih, pa je prišlo čisto drugače: liberalci so šli in nadomestili so jih klerikalci, sodruge je pa natura za pozneje prihranila, čeprav so mislili, da pridejo za liberalizmom le oni na vrsto. Luč socialistične prosvete mora še dalje v kotu brleti in „tema“ je zasedla prostor, koder je preje svetila liberalna omika. Kajti kakor je bil star testament predpoda novemu, tako je po Marxu liberalizem predoznanilec socialdemokracije. Naradni zakon je pa čisto drugače naredil. „Klerikalne megle“, ki so jih liberalci in sociji v bratski vzajemnosti podili, so zagnile slovenske dežele, mesto da bi se še prej razpršile.

To je prva napaka, ki jo je napravil naradni zakon. Zdaj pa učijo sociji, da je natura čisto prav

naredila: za liberalci pridejo klerikalci, torej za lučjo tema, največja svetloba pa, socialdemokratska, ta mora še delj čakati.

Kaj se hoče, sodrugi imajo vedno prav; kar prerokujejo v „Praporu“, to se vedno zgodi, če se pa drugače, pa pravijo, da so tako tudi rekli, četudi niso ali pa ravno narobe.

Ampak naradni zakon je še bolj skrivnosten! Če namreč vprašamo naše sodruge: Kdo bo pa za socialno demokracijo zavladał, ti odgovore, da bo socialna demokracija vladala tako dolgo, dokler bo svet okrogel in na tečajih nekoliko ploščnat. Za socialno demokracijo je samo še večnost. Liberalci so padli, klerikalci bodo dogospodarili — vse po naravnem zakonu; socialni demokrati pa bodo gospodarji do konca časov — tudi po naravnem zakonu.

Tak je torej ta „naradni zakon“ . . .
Več za danes nimamo povedati.

Obletnica protestantovske reformacije.

Mariborski losvonromovci so pretečeni ponedeljek v nemškem kazinu obhajali obletnico protestantovske reformacije, bolje rečeno obletnico tistega čina, s katerim je njihov začetnik in duševni poglavar Martin Luther, bivši katoliški duhovnik in redovnik, šel los von Rom.

Vrača se to slavlje vsako leto, to leto pa je bila mariborska losvonromska družba tako srečna, da je mogla na lastne oči videti vse postave štajerskih protestantovskih pastorejv in vikarjev, ki so se bili isto popoldne zbrali na protestantsko štajersko pastorsko konferenco. Kako se je odparniško oko zaiskrilo razkošnega veselja, ko je zazrlo pred seboj vse velike bojevnike za Luthra in za — vse-nemštvo.

Glavno besedo na losvonromovskem večeru je seveda imel mariborski pastor Mahnert. V svojem govoru je pred vsem naglašal uspehe losvonromske agitacije. Leta 1875 je mariborska evangelijska cerkvena občina štela 164 članov, mesto samo 118 protestantov. Danes pa jih je, če se vštejejo vse pridigarke postaje, blizu 2000 vernikov.

Pozabil pa je Mahnert povedati, kakšne moralne vrednosti so ti-le verniki, posebno tisti, ki so odpadli od katoliške vere in padli v naročje komodnega protestantizma.

Kako čudno zvenijo te-le Mahnertove besede:

Ira. Minka je zdihavala, jokala, pa pozvedavala za jim, pa nič ne zezvedla.

Dve leti za tem je zapustila zaduženo kučo, pa je odišla s enoletnim otrokom Minkicoj na Hrvacko. Misli si je, ka bo tan leži pozabila na Janka, pa leži si kriľha služila. Ali veste (veste), zmotila se je. Hrvaticke so nosile obleko z domačega platna, kero so si same šivale. Malo dela je dobila una.

V velkem siromaštvu je živel na Hrvackem 6 let. Minkico je lepo vučila. Od oče joj je pravila vsaki dan. Postavo očetovo je otroki takj živo popisala, ka bi ga dete leki (znabiti) spoznalo, če bi go naletelo na njega. Tak je Minkico zeznanila s očetom, ka je jokala, no si ga želela kak riba vode.

Šest let sta bli na Hrvackem. Bliž se je dšni den. Minka sklne obiskati svojo domovino, pa pomoliti na grobi svoje Milice. Penez sirota ne me-la, pa se je zanesla na dobre ludi, ki so jo pojdoč vzeli na stan, pa postregli. Tri dni ste z Minkicoj hodik. Noge so ji bolele, najbole pa Minkico.

Prišli ste den pred vsemi sveci na negdajšnje domovino. Dobri ludi se jima dali stan (prenočišče) pa drugači postregli. Na vseh svecov den sta šli v cerkev k svetoj meši. Ostali ste tudi pri večernici pa pri predgi. Po predgi ste stopili v vrsto procesije, ki se je razprostrela proti brütifi.

Sle sta molit za svoje pokojne. Starši so bili že davno prekopani, njihovih grobov nest najšli več. Pač pa sta najšli grob nepozablene Milice. S travoj je bilo preraščen prek no prek, le potrti le-seni križek je svedočjo, ka pođ grobom počiva krščeno telo.

Pokleknili ste po molili. Molili ste dugo. Že so se razstegli vsi ludi proti svojimi dumi, jima

Naši nasprotniki so na mesto železa in smodnika postavili srebro in zlato. S takimi žalostnimi sredstvi morajo svojo majajočo se zgradbo podpirati in varovati!

Vsak poznavalec razmer se mora smejeti takim besedam. Saj vemo, kako se dela losvonromska agitacija in kako se ludi pripravljajo, da postanejo sprejemljivi za zveličavni lutrovski evangelij. Narodna zaslepljenost igra tukaj veliko ulogo, posebno pri takih, ki so se že prej izneverili slovan-ski narodnosti ter nekako nameravajo vsako sled svojega narodnega renegatstva zbrisati s tem, da se tudi izneverijo veri očetovi in gredo v tisto versko družbo, ki tega pridevka niti ne zasluži, ker ji je namen narodna hujskarija, vera pa samo sredstvo in preteza.

Poleg narodne zaslepljenosti pa je glavni činitelj denar. Kam pa gredo tisti tisoči mark, ki jih protestantje iz rajha pošiljajo svojim ljubim bratcem v Avstriji? Vsega vendar ne porabijo pastori za svoje telesne in duševne potrebe?! Denar je torej agilna moč losvonromstva; brez denarja ne bi bilo v celi Avstriji veliko nad tisoč odpadnikov.

Naposled, če se Mahnert ponša s številom odpadnikov, mu lahko ponudimo druge številke odpadnikov. To so številke tistih, ki na Nemškem izstopajo iz protestantovske deželne cerkve ter postanejo večinoma brezkonfesionalni, ker so popolni brezverci. V zadnjih treh letih je, kakor izkazujejo celo protestantovska poročila, na Nemškem iz protestantovske cerkve izstopilo 30.000 protestantov, in sicer med drugimi: leta 1903 1600 ljudi, 1906 10.007, 1908 14.684, izmed teh v Berlinu samem 9.472. Samo iz teh števil se že vidi, da ima protestantovska deželna cerkev na Nemškem zadnja tri leta več efektivne izgube, nego katoliška cerkev v Avstriji ves čas losvonromskega gibanja.

Vspričo tega smo upravičeni vprašati: kaj torej delajo ti importirani pastori in vikarji pri nas? Cemu prihajajo v Avstrijo agitirati za Luthra, ko pa gredo v blaženi Nemčiji tisoči in tisoči los von Luther? Vrnejo se naj ti vneti in strastni razlagalci protestantovskega evangelija! Na Nemškem jih čaka pravo misijonsko delo. Ibi Rhodus, pastor Mahnert, ibi salta!

Iz devete dežele.

Nekje na svetu je kraj, kjer vsak mlad postane, kdor hoče; žalibog je ta dežela samo še v starih

se ni mudilo. Minka je zdihavala, jokala, pa (spet) je začela moliti.

Za kapelicoj je sto mož kakih petnotrijesti let star. Ne se geno, sto je kak sveča, pa gleda na Minko no njeno hčerko. Mislo si je: Gdo ste, te dve siromaški ženski? Kak prideta jedve ravno na totu grob molit?

— Mamika, reče zaj (zdaj) Minkica, ki jo je že zeblo, zmolme še en očajna za oče, lahko so že tudi mrtvi, da jih nega od nikod!

— Oh, moj dragi, mili Janko, ge si, zakaj si me zapustio?, je glasno pa z milim glasom zdehovala Minka.

Mož za kapelicoj se ne mogo več zdržati. — Spozno je svojo ženo, hitro stopi k njoj, postoji, zajoče, prime jo za roko, pa s trepečim glasom ji pravi:

— Minka, že dve leti te iščem, gdo bi si to mislo, da te najdem na grobi nejne Milice. Pa ne je to tudi najna heč, ka pa joj je ime?

— Ja, Janko, to je najno dete Minkica, ki še ne vidlo svojega očeta!

— Bogi hvala, ka sen vaj najšo! Za pa (sedaj pa) hodmo! Slabo ste oblečeni, zebe vaj, pa hrane ste že tudi potrebni. Idemo v krčmo, tan te se segrele, okrepčale, pa tan mo nocoj spali.

— Janko, jaz nemam penez, samo tisto srebro no dvajšico še mam, ki si mi ja za zadav do, dere sma se ženila.

— Ka še jo maš? me pač veseli! Podrži jo za spomin! Jaz z Amerike nesom prazen prišo.

— Ka si bo tian tan v Ameriki, pa tako dugo?

— Bijo sen, samoka to potli, potli (pozneje)! — Zaj pa si postrežmo!

PODLISTEK.

Dušji den.

Vi neste poznali Vukove babice, kaj bi. Bili so pre slo teti stari. Života so bli dugega pa tenkega, zgrbačenega, podugastega deč, na sebi so meli kanjer (torbo) z domačega platna, v njem mehir tobačka, kresalo, pa fajfo. Radi so sideli na drvo-tani, pa vogrski tobak kadili.

Meli so dva sina. Starejši Stefan je v Ameriko odišo, bijo je sabol. Toti jin je vsako leto penez pošilo. Drugi mlajši sin Jakob je bijo doma oženjeni, mejo je sina Janka.

Njihov sosed je bijo nekši Vrba. Mejo je njivo, kučo, nekaj živine, pa malo Minkico. Sko (vedno) sta bila z Jankom vküper (skupaj), gürala sta se včas do večera, dere (kadar) blo na poli silno delo.

Leta hitro tečejo, ž njimi pa ludi. Janko se je navčjo saboliš (krojač). Minka pa je postala imenitna švelja. En čas sta delala vsaki za se, potli pa sta se oženila, te pa sta delala no služila oba za oba. Vrla sta bila, pa se jima je dobro godilo. Dobila sta malo hčerkico Milico. Pet let stara jima je naglo umrla. Z velikoj žalostjoj sta jo zakopala v koti na pravoj strani male kapelice, na domačem brütifi.

Nekega večera sta sedela na pragi svoje kučice, hladila sta se, pa pogovarjala. Minka mu je ravno razodela novo srečo zakonskega žegna, pa pride mimo nekši škric, ki dva čemerno pogledne, najbole pa Minko.

Tri mesce za tem je Janko premino kak ka-

povešili, ki si pozimi za pečjo pripovedujejo. Imamo pa pobožne duše na Slovenskem, ki verujejo, da jo bodo tudi v resnici dobili in da se bodo potem čisto prekožili in pomladili. Imenujejo se „mlade“, čeprav še niso, pa upajo, da bodo.

Kar se njihovega dosežanja delovanja tiče, jezika gotovo niso hranili; napovedovali so velike reči, ki se bodo zgodile, kajlar bodo s starimi vred pri eni mizi jedli. Imeli so to ugodnost, da jim je naša stranka vedno naprej pokazala, kako morajo začeti.

Na Štajerskem so mladi poizkusili kmečko mladino organizirati. Razun učiteljev in nekaj gospodičen v širokih klobukih niso spravili nobenih kmečkih skupaj, in utis žalske prireditve je bil tako malo spodbuden, da celo liberalci, mladi in stari, o njej molčijo. Izmed drugih uspehov mlade struje, je omeniti še izobraževalni tečaj liberalnih učiteljev, na katerem se je izobraževalo troje ducatov tega stanu, o stalih 98% pa ni bilo te dobrote deležno. Zlobni staroliberalni jeziki so trdili, da preje tudi ni bilo ni — slabše.

Kranjska liberalna mladina daje štajerski dober zgled na vseh poljih. Ustanovila je združništvo, kojega uspehi se gibljejo še v idealnem svetu, iz političnega bojišča pa so mladi odnesli že smrtonosne rane, kar se stari in tako hitro primerilo. Mladi so dvignili na ščit Turka, za katerim je stala krvava senca mučenika Ferrera, in v duhu njegovih bomb so nameravali zaprečiti ljudsko delo deželnega zbora. Stvar se je končala s popolnim porazom, ki je zadel mlade in stare, ki so bili na njem nedolžni. Mladi so se bili že pripravili za misijon po deželi — ko so se pa stvari nesrečno iztekale — so morali na shode stari, ki zdaj izkušajo popraviti, kar so mladi pokvarili. O mladih pa se nič več ne čuje, in na deželi so liberalni ostanki silno veseli, da smejo zopet mesto žerjavovih otrobov poslušati dobre vice dr. Tavčarjeve.

Prav tako žalostno teko stvari na Tržaškem, kjer so mladi s svojo modrostjo že čisto pri kraju. Stari politični očanci ob Adriji so dozdaj dosegali politične uspehe na ta način, da so gojili slog, mlade „Sturm — und Drangarje“ krotili in predvsem gledali, da si duhovščine ne odtujijo. Šlo je tako dolgo, dokler se ni vsa slovenska mladež uprla, in so tudi tržaški mladeniči začeli zoper stare slogaše rogovati. Dr. Mandič je ustanovil „narodno organizacijo“, v kateri je zbral tržaške „Narodovce“, antifarje, republikance in anarhistično niansirane slovenske socialce. Stari tega niso dolgo gledali, in ko so „narodno-delavski“ začeli postajati preveč sitni in so po svojem „Narodnem delavcu“ jeli prav po ustah zoper stare frakarje, politične mumije, staroliberalne kosti itd., zabavljati, so se stari spravili nanje. To pa tembolj, ker se na Tržaškem in v Istri kmečko ljudstvo čezdalje bolj blizu načelom S. L. S., in se je nedavno v Trstu celo S. L. S. formalno ustanovila. In ko se je pod uplivom Mandičevcev začela v „Edinosti“ celo gonja v prilogi voditelju barcelonske požigalske in morilske sohrge, se je vsa duhovščina, ki se je že preje od tržaških prikritih liberalcev odvrnila, za vse čase odrekla slogaški struji. Zdaj se pa stari in mladi v Trstu kregajo po vseh pravilih, in kakor je videti, so mladi pod mizo.

Tako se zgodi vedno, kadar kdo misli, da je mlad, pa je le na staro kožo oblekel nove cape...

Kolekujte vsako pismo z obmejnimi kolkom!

Minkica še nigdar ne vidla takše hrane, kakšno jim je nosila zaj krčmarica na mizo. Slastno je segala po tečnoj pečenki, pa tipatan pogutnola sladkega mošta, ki še ga nigdar ne kušala.

Pokrepčali so se, pa so šli v gornje hiše spat. Spali pa skoraj celo noč, neso. Minkica se ne mogla nagledati svojega oče, mož pa žena pa sta si mela telko pogučati.

— Povej mi, Janko, pravi Minka, dere je hčerk-a že zaspala, kaj te je gnalo od mene?

— Tisti vraži škric, ki naj je tisti večer tak hudo pogledno, je vsega tega kiziv. Že drugi den mi je piso, ka sta se vidva negda rada vidla, pa ka si ga štela vzeti za moža, pa da še zaj nemreš pozabiti na njega. Tretji den sma se srečala na poli pa mi huder pravi: Kak ga pozavlaš k sebi. To pa me je pičilo. Strdi den me pozove k sebi, pa mi po-kaže prstan s tvojim imenom, tvoj pravi zakonski prstan. Ali mi zaj verješ, reče, ka una resen za me noj lazi, kaj kača, no me zapeljuje? Njeni prstan svedoči, kaj namerjavle!

— Kakšni prstan? Janko, pogledaj, jaz še iz-da nosim svojega!

— Le potolaži se, Minka! Zaj mi je vse znano, vse razodeto! Te (takrat) pa me je preveč pri-jelo, razžalostiti sen te ne štejo (hotel) pa sen rajši odiš v Ameriko k svojim strici. Stari že so bili moj stric. Ipred dvema letoma so vmrli, pa vso pre-moženje meni zapustili. Pa tudi drugači sem bijo srečen, bogata bi bila tudi brez njihovega premo-ženja.

— Naj bo v imeni božjem! Dosti smo vsi vkup trpeči, pa sebi na srečo. Minka, moja zlata, ne-dužna Minka, odzda se nana bo dobro godilo. Kūpjo bon kmetijo, pa mo do smrti zadovolno živeli.

Peter Skuhala.

Politični pregled.

Državni zbor.

V sredo so se vršile v državnem zboru volitve v razne odseke.

Nato se je nadaljevala razprava o nujnem predlogu glede draginje živil.

Med drugimi je govoril tudi trgovinski minister dr. Weiskirchner, ki je povdarjal, da je draginja živil nastopila splošno. Poleg draginje živil vlada tudi draginja drugih življenjskih potrebščin. In kdor se hoče resno baviti z rešitvijo tega vprašanja, mora ves gospodarski problem natančno preiskati. Glede na draginjo živil je minister opozarjal na to, da je sedanja situacija v primeri s prejšnjimi tembolj žalostna, ker vlada poleg draginje mese tudi draginja kruha, moke in mleka. Najvažnejši predpogoj za rešitev tega vprašanja je ustanovitev organizacij producentov in konsumentov in pa odprava nezakonitega mešetarenja. Minister se je izjavil za predlog in povdaril, da bo vlada skupno z odsekom, ki se ima izvoliti, delovala nato, da se to važno vprašanje čimpreje in za ljudstvo ugodno reši.

Za dr. Weiskirchnerjem so govorili še socialdemokrat Johanis, češki agrarec Kotlar, češki radi kalc Buriyal in pa Horsky, nakar je bila razprava prekinjena.

Sledila je vrsta vprašanj na predsedstvo.

Poslanec dr. Korošec je opozarjal na dejstvo, da je finančni minister Bilinski sicer zbornici predložil davčne predloge, da pa poslanci niso dobili teh predlogov tiskanih. Obžalovanja vredna zloraba je, da so se morali posamezni poslanci o vsebini teh informirati še-le iz organa finančnega ministra („N. Freie Presse“). Vprašal je predsednika, če je pri pravljen opozoriti finančnega ministra na napako ki se je storila s tako objavo vladnih predlog.

Predsednik dr. Pattai je z oziroma na izvaja-nja dr. Korošca nujno prosil vlado, naj v celosti strogo preiskavo, kako pride do tega, da so gotovi listi vedno prvi poučeni o vladnih predlogih.

Nemški nacionalec dr. Sylvester je predložil nov izzivalen predlog za ugotovitev nemškega razpravnega jezika v državnem zboru. Ta predlog ima samo namen izzivati, ker dr. Sylvester predobro ve, da je kaj takega v avstrijskem državnem zboru nemogoče.

V četrtek se je nadaljevala debata o nujnih predlogih zaradi draginje živil, in se bo šele danes, 29. t. m. vršilo glasovanje. Nato pridejo na vrsto nujni predlogi, ki zahtevajo, da se odsek za ljudsko za-varovanje proglasi permanentnim.

V debato o draginji živil je tudi Slovenski klub poslal svojega govornika, in sicer načelnika naše Slovenske kmečke zveze g. Roškar-ja. Svoj govor je pričel slovenski ter potem v nemškem jeziku dokazoval, da kmet ni vzrok draginje, čez katero tožijo vsi stanovi in se sedaj tudi v zbornici v tej zadevi ob-ravnava. Izpodbijal je zahteve socialnih demokratov glede uvoza živine in mesa, oziroma odprtja mej so-sečnih držav, ker bi se z uvozom živine uvažale ob-enem tudi kužne bolezni in bi se vsled nastalih zni-žanih cen uničilo tudi naše gospodarstvo in sploh obstoj kmečkega stanu.

Plojev klub.

Vitez Vukovič naznanja v dunajskih časnikih, da je izstopil iz Plojevega kluba. To se je baje zg-

Vdova.

(Dalje.)

Ko je prišla zvečer Franica domov, premagovala se je mati na vso moč, da ni povedala hčeri, kaj se je med tem časom zgodilo, dasi ji je bilo srce prenapolnjeno skrbi in žalosti.

Drugo jutro zdela se ji, da Franica mati tako slabotna in blede, da jo je strahoma vprašala:

— Mati, kaj vam je, da ste tako blede in upa-deni? Slabo ste spali, kaj ne?

— Prav nič nisem spala, draga moja Franica, izpregovori mati Marijana. Veš-li zakaj ne? Si-noči ti nisem povedala, a danes ti moram. Grozna misel, da počivam na svoji postelji zadnjo noč, in da ne vem, kje bova drevi prenočili, ni mi dala za-tisniti očesa!

Začudena pogleda Franica mater pri teh be-sedah in pravi:

— Kako to, mati? Jaz vas ne umejem!

— Čuj torej! Ko si bila včeraj v gozdu, je prišel nenadoma gospod Moises in mi zapretel, da, ako mu jutri do devetih ne položim na mizo vsega denarja, morava pri tej priči ostaviti stanovanje in prodale se nama bodo na dražbi vse najine reči. Sama veš, da je to nemogoče, in ura je odbila rav-nokar devet. O, za Boga, kaj me čaka!

— Mati, nikar ne verjemite, da bi bil Moises tako neusmiljen. Govoril vam je tako le, da vasa mo-ustraši. Pa tudi Marija ne bo pustila, da bi prišli njeni otroci v tako stisko.

Komaj je Franica dobro izpregovorila, kar se začuje pred hišo ropotanje in kričanje občinskega sluga:

— Razprodaja! Kdor hoče po ceni dobiti kaj pohištva! Vkupe ljudje! Razprodaja!

dila radi tega, ker se je dal v tisti odsek voliti Ploj sam in pa zastopnik dalmatinske liberalne struje dr. Tresič—Pavičič. Vse se mora torej umikati, samo da se Plojeva zvezda bolj jasno svetli. Toda vsaka sila do vremena.

Proti cesarski zastavi.

„Budapesti Hirlapu“ poročajo iz Segedina o ne-ki aferi s črno-žolto zastavo: Na vojaškem transport-nem vlaku je plapolala črno-žolta zastava. Vlak je neovirano prispel na postajo Algyő. Tu je pa načel-nik postaje Luka izjavil, da ne pusti vlaka dalje, ako ne odstranijo črno-žolte zastave. Poveljnik čet, neki nadporočnik, se je pogajal 20 minut z načel-nikom postaje, dokler ni bila končno zastava odstra-njena. Luka je brzojavil sosednjim postajam, naj ne dovole, da bi plapolala na vlaku črno-žolta zastava.

Seja klubovih načelnikov.

Med sejo državnega zbora v sredo se je vrši-la seja klubovih načelnikov, ki je sklenila, da se vrše v četrtek in petek daljše seje državnega zbora. Sobotna seja bo trajala samo od 10. do 2. ure po-poldne, prihodnja seja pa bo še-le v sredo. Nadalje se je vršila debata, da bi se vrsta predlogov brez prvega branja odkazala odsekom. Socialno zavaro-vanje in pa zakon za trgovske pomočnike se bo ta-koj izročil odsekom, glede ostalih predlogov so pa zastopniki Slovenske Jednote izjavili, da morajo po-čakati klubove seje.

Prosta luka v Baru.

V nedeljo se je izročila prosta luka Bar sploš-nemu prometu ter je bila oddana neki obratovalni družbi za 60 let v najem. Črnogorska vlada upa, da se bo pristanišče zelo povzdignilo v slučaju, da se gradi železniška proga Donava-Jadransko morje. Mi-nister dela Vukotić je izročil luko zastopnikom itali-janske družbe Volpi. Pri slavnosti so bili navzoči italijanski minister-rezident baron Squitti, katoliški nadškof in srbski primas, kot tudi številni črnogorski veljaki. Govori ob tej slavnosti so bili večkrat preki-njeni, s slava-klici Rusiji in so bili očitno naperje-ni proti Avstro-Ogrski. Slavnost se je vršila ob pri-likih prihoda italijanskega poštnega parnika „Gallipo-li“, ki je s svojim prednjim delom prerezal trobarvni trak in se prvi usidral v prosto luko Bara. Gradnje potrebni pristaniških priprav se bodo sedaj pospe-sile.

Krečansko vprašanje.

Pogovori ruskega carja z italijanskim kraljem v Racionigi so se dotaknili tudi krečanskega vprašanja. Car Nikolaj želi, da bi se to večno vprašanje rešilo na ta način, da se Kreta proti odškodnini prepusti Grški. V ta namen naj bi se našla oblika, kakor svoje dni za Vshodno Rumelijo, po kateri bi bil otok še nekoliko časa po imenu del turške države. Za turško vlado je sedanjí nejasni položaj nez-nosen. Če se tozadevno ne bo ničesar zgodilo, bo zahteval turški parlament in mladoturški častniki, da se izkrea turško vojsko na Kretu. To bi pa bilo za Turčijo ravno tako predrago kot brezuspešno, ker je Kreta pod varstvom štirih velevlasti, proti kate-rim se Turčija pač ne more bojevati. Nasprotno pa bi bilo manj sramotno za Turčijo, ako ugodí na mednarodni konferenci zahtevi velevlasti, da odstopi Kreta Grški, in bi ji bilo mogoče tako tudi do-seči kako korist na drugem polju.

— Joj, ali slišiš, Franica, so že tukaj! Po-stelja in vse bo šlo. O, Marija, pomagaj!

Kmalu potem stopi v sobo Moises s sodnijskim pisarjem in slugo, tudi nekaj kmetov je vstopilo, drugi so pa ostali v veži.

— Imate li denar pripravljen?, vpraša mrzlo Moises.

— Saj veste, odgovori Marija, tresočim gla-som, da mi zdaj ni mogoče plačati. Ob, potrpite in ne spravite me na beraško palico!

— Milujem vas, — a pomagati ne morem. — Svoj denar moram imeti. — Prosim, gospod pisar, začnite!

Ta sede, vzame v roko svojo pero, pa godr-nja polglasno:

— Vražja stvar, razprodajati to beračijo!

Med tem prigovarjala je dobra Marijanina prijateljica na tiho zbranemu občinstvu, naj se ven-dar usmili sirote in naj pri-pustite, da bo ona sama za Marijano dražila. Navzoči so vsi pomignili z oč-mi v znamenje, da so zadovoljni.

— Najprvo postelj, začne pisar in sluga za-vpije:

— Postelj! — Kdo kaj da?

— Dva franka!, oglosi se ženska pri oknu, Marijanina prijateljica.

Sluga: Se vam meša, kali? Dva franka za povso trdno postelj! Trideset frankov je vredna kot jeden centim. Torej dva franka, kdo da več? Govo-rite vendar, ljudje božji! Ne da ničče več?

— Nihče, se oglosi neka ženska, ker je vne-bovpijoč greh, zatirati vdove in sirote, mi nočemo deležni biti vašega greha!

Sluga: Torej dva franka! Po taki ceni še pa nobeden človek ni dobil postelje. Dva franka! Kdo da več? — Prvič; — Drugič! — Tretjič! Tu jo imate za dva franka! (Konec prihoda.)

Boji v Macedoniji.

Oborožena arnavtska četa je napadla srbsko vas Cerov pri Gostivaru. Arnavti so pobili več kmetov, zapalili hiše, živino pa odvedli s seboj v gore. V Boštanu pri Gilanah so pa Arnavti sredi vasi ubili srbskega duhovnika Kataniča. Med Arnavti in Srbi je prišlo do boja, v katerem je padlo več Srbov. Turška vlada se ne gane, da bi preprečila ta vedno se ponavljajoča arnavtska razbojništva.

Oddelke turške vojske, ki je bil na potu iz Rožaja v Peč, so napadli Arnavti iz vasi Jablanica in Ralovac. Arnavti so potolkli Turke, ki so se razpršili na vse strani. Ko je za ta dogodek zvedel Džavit paša, je poslal iz Peči velik voj s topovi nad Arnavte. Ta vojska je najprej uničila vasi Ralovac in Jablanica, na to pa zgrabila iz vsake hiše po enega Arnavta in jih odvedla v Peč, kjer so bili postavljeni pred vojno sodišče. Sodišče je obsodilo na smrt 17. Arnavtov, ki so bili takoj ustreljeni. Vojska je pri tej priliki razdejala 11 utrjenih albanških zatorišč.

Policija v Solunu je izvedela, da se po solunskem vilajetu širijo iz Bolgarske vtihotapljene knjige, ki so naperjene proti Turčiji. Zato je odredila hišno preiskavo v solunski bolgarski knjigarni. Komisija je našla veliko zalogo teh knjig in jih zaplenila. Knjigarja Samaržijeva so zaprli.

Solunsko pristanišče bodo utrdili. V ta namen je bilo iz Carigrada pripeljanega mnogo streliva in več težkih topov. Prvi topovi se postavijo na rtu Karaburnu pri vhodu v zaliv.

SOMIŠLJENIKI, agitirajte za „Stražo“
Skrbite, da dobite kar največ naročnikov.
„Straža“ stane do konca leta 2 K. Zahtevajte odločno po vseh gostilnah „Stražo“.
Posnemajte v tem oziru naše nasprotnike!

Raznoterosti.

Imenovanja. Preč. g. stolni dekan dr. Ivan Mlakar je imenovan za vizitatorja dekanijških uradov Maribor levi breg Drave, Celje in Ptuj. Za naddekane in vizitatorje so imenovani preč. gg. kanoniki: **Jožef Majcen** za naddekanije Maribor, levi breg Drave, **ki obsega dekanije Jarenino, St. Lenart v Slov. gor., Ljutomer, Marenberg in Sv. Tomaž pri Vel. Nedelji;** **Jernej Voh** za naddekanijo Maribor desni breg Drave, **ki obsega dekanije Dravsko polje, Maribor d. breg Drave, Stari trg, Vuzenico in Zavre;** **Martin Matek** za **Savinjsko dekanijo** obsegajoče dekanate Braslovče, Gornji grad, Konjice, Slov. Bistrica, Nova cerkev in **Saleška dolina;** **Jakob Kavčič** za **Savsko naddekanijo, ki obsega dekanije Kozje, Smarje, Rogatec, Laški trg in Videm.**

Somišljenikom. Prosimo ponovno svoje somišljenike, naj ne pozabijo ob nobeni priliki na agitacijo za naš list. Posnemajmo v tem oziru liberalce, ki celo svoje puhle dnevnike podpirajo z velikimi žrtvami.

P. Roman Arnuš, naš rojak, je nenađoma umrl dne 26. oktobra, ob dveh zjutraj, previden s sv. zakramenti. Dne 25. t. m. je še maševal, zvečer pa mu je naenkrat postalo slabo. Rojen je bil na Bregu pri Ptuj. Dne 14. novembra 1872. Ranjki je deloval pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Bil je tudi jako priljubljen lektor na domači frančiškanski gimnaziji v Gorici. Od leta 1903 je pa deloval kot katehet na Franc. Jožefovi meščanski šoli v Gradcu in ob enem je bil profesor veronauka na ženskem učiteljsku šolskih sester v Eggenbergu. Priporočamo prijubljenega, marljivega patra z nancem v blagi spomin!

Za sušo. Roškar in drugi štajerski poslanci so bili včeraj, dne 23. t. m. pri poljedelskem ministru dr. Braču, ter mu ponovili svoje želje zaradi podpore po suši. Poljedelski minister je obljubil svojo pomoč.

Seja S. K. S. Z. bo v četrtek, dne 4. novembra ob 5. uri popoldne v uredništvu „Slovenskega Gospodarja“.

Iz pošte. Absolvirani jurist Maks Pavlič je imenovan za poštnega praktikanta.

Iz davčne službe. Za davčnega praktikanta je imenovan bivši višji gimnazijec in dosednji pisarniški pomočnik pri okrajnem sodišču v Slovenjgradcu, Makso Wantur, pri davkariji v Slovenjgradcu. — V pokoj je stopil davčni upravitelj Rajmund Krašovic v Laškem trgu.

Prvi doktor montanistike v Avstriji. Na montanistiški visoki šoli v Ljubnem je bil v torek promoviran doktorjem montanistike rudarski mojster B. Granigg iz Celja. Granigg je prvi doktor montanistike v Avstriji.

Na deželni kmetijski šoli v St. Jurju ob južni železnici se prične s poukom v četrtek, dne 3. novembra.

Štajerska kmetijska družba razpisuje mesto drugega tajnika. Prošnje je vložiti do 30. novembra pri centralnem odboru c. kr. kmetijske družbe v Gradcu.

Hofrata Ploja zelo boli, ker mu ljudstvo kar za poređoma izraža nezaupnice. Seveda je vsled teh nezaupnic otemnela tudi njegova slava na političnem

obzorju. Da bi se zopet rehabilitiral, si naroča v svoji „Slogi“ med inserati razne zahvale. Ampak dvomimo, da bi te zahvale pripomogle Ploju zopet do nekdanje slave. Ljudstvo ga je namreč do dobrega izpoznalo in ga vrglo med staro politično šaro.

„Sloga“ na vse mogoče načine poizkuša, kako bi očistila svojega krušnega očeta Ploja raznih političnih in narodnih grehov, katere je zakrivil. Naša pravična očitavanja so ji jako neprijetna in zato nam grozi, da bo „v obrambo resnice izpregovorila tako odločno in jasno besedo, da marsikomu ne bo ljubo.“ Nam bi bilo zelo ljubo, če bi Plojeva „Sloga“ res enkrat govorila odločno in jasno besedo, kajti dosedaj je polnila svoje predale edino-le z zavijanjem in zahrbtnostjo, in vsakdo ve, da je boj s hinavskimi nasprotniki veliko težji, kakor pa z odkritimi Torej. **„Draga „Sloga“, le na dan z odkrito in jasno besedo.**

Sežiganje trupel v Avstriji ni dovoljeno. Ne-ko praško pogrebno društvo je prosilo za dovoljenje, da sme napraviti v Žižkovu krematorij. To prošnjo so odbile vse upravne oblasti. Omenjeno društvo se je pritožilo na upravno sodišče, katero je pa pritožbo zavrnilo. Slovenski svobodnemisleci bodo sedaj gotovo zagnali velik jok, ker je s tem šla po vodi tudi ideja jugoslovanskega krematorija. Če bodo Lotrič, Zalar in tovariši tudi na zadnjo uro sedanjih misli, jih bodo morali sežgati kje na Laškem. Ker pa prevoz trupla precej stane, jim priporočamo, da že sedaj pričnejo hraniti v ta namen. Lotrič na primer kar lahko svojo ustanovo, ki jo ima po nekem župniku, na stran devlje, Jekovec in Lah pa ngrade, ki jih dobivata od katoliškega „Vrta“, oziroma od katoliške družbe sv. Mohorja.

400 milijonov za mornarico. Dne 18. oktobra t. l. je zborovalo na Dunaju avstrijsko brodarstvo društvo. Glavni govornik, kontreadmiral v pokoju Chiari, je naglašal, da mora avstrijska država takoj žrtvovati za mornarico 400 milijonov, ker bi bilo sicer prepozno. Ako se namerava tudi znanprej prispevati samo z letnimi 60 milijoni, potem je boljše, da se cela mornarica upusti. V tem slučaju bi se pa morale napraviti utrdbe okrog Trsta, Spljeta in Reke in še drugih trgovskih pristanišč. To bi pa veljalo 3 milijarde kron! Boljše je torej dati 400 milijonov, kakor pa tri milijarde. Chiari upa, da bodo državni poslanci rade volje dovolili tako malenkost, kot je 400 milijonov. — Naglašalo se je, da je Anglija tista država, ki sili k vedno večjim izdatkom. Anglija vendar ne bo napadala Avstrije, saj nima nikakega interesa na tem. Ne zaradi Anglije, marveč zaradi Nemčije morajo avstrijski državljani krvaveti.

Novi provincijal avstrijsko-češke provincije usmiljenih bratov je postal dosednji prior na Dunaju, p. Timotej Deutschel.

Češke šole na Dunaju. V torek so odstranili na Komenskijevi šoli v Meidlingu uradne pečate, vendar pa se še ne sme poučevati.

Hrvatsko vseučilišče v Ameriki. Iz Calumeta v državi Michigan poročajo, da so imela ameriška hrvatska društva tankaj shod, na katerem so sklenila, da nemudoma zbere 500.000 kron, ki se imajo rabiti za ustanovitev hrvatskega vseučilišča v Chikagu.

Srbski prestolonaslednik se zaroči? Govori se, da je kralj Ferdinand napravil svoj izlet v Srbijo z namenom, da se seznani natančneje s srbskim prestolonaslednikom Aleksandrom. Srbski in Bolgarski državniki so namreč sprožili načrt, da bi zaročili srbskega prestolonaslednika z bolgarsko kraljico Evdoksijo.

Pariz proti Ferrerju. Pariški občinski svet je odklonil s 40 proti 34 glasovi predlog svojega urada, da naj se neka ulica imenuje po Ferrerju. Rači tega je podal demisijo predsednik, kakor tudi ves urad občinskega sveta.

Bleriot v Bukarešti. Znani zrakoplovec Bleriot se je iz Dunaja podal v Bukarešto, kjer pa je imel nesrečo. Predno je namreč vzletel v zrak, se je pokvaril motor. Razbit se mu je tudi propeler. Ljudi se je nabralo več sto tisoč. Prišla sta tudi kraljica Elizabeta in prestolonaslednik Ferdinand, ki sta izrekla Bleriotu svoje obžalovanje vsled nezgode. Letalni stroj bo popravljen tekem tedna.

Policijsko detektivno šolo so ustanovili v Zagrebu. Njen namen je sistematična strokovna in pa splošna izobrazba detektivov.

Turški častniki na Avstrijskem. Turčija bo s prihodnjim letom počenši vsako leto poslala 4 do 6 častnikov na Avstrijsko, da izpopolnijo svoje študije.

Björnsona zadela kap. Poroča se, da je zadela velikega norveškega pisatelja Björnsterne Björnsona kap, da ne more govoriti. Upajmo, da bo močna narava starega Shalda, ki je dvignil svoj močni glas v korist poštenih, premagala bolezen, ter da bo še marsikatero leto preživel v ponos svojega naroda in uteho onih narodov, za katere se je tako junaško zavzel.

Štajersko.**Mariborske novice.**

S. K. S. Z. priredi dne 7. novembra 1909 v dvorani katoliškega delavskega društva, Maribor, Flössergasse šte. 4, gledališko predstavo „V Ljubljano jo dajmo!“ Veseloigra v treh dejanjih. Spisal Jos. Ogrinec. Med odmori svira godba na lok. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Blagajna se odpre ob 7. uri. Predprodaja vstopnic v soboto zvečer od 7.

do 8. ure Flössergasse 4. Cene: sedeži I.—III. vrste 1 K.; IV.—VII. vrste 80 v.; VII.—IX. vrste 60 vin.; X.—XIV. vrste 40 v. Stojišče 20 v. Že danes vabimo vse somišljenike in prijatelje S. K. S. Z., da se te predstave v kar najobilnejšem številu udeležijo.

Trgatev v mariborski okolici je končana. Pri delu se je nepričakovano veliko vina, še boljše bi pa trgatev izpadla, če ne bi vsled deževja začetkom oktobra grozdje gnjilo. Posebno je škodoval dež muškatelecu. Kvaliteta mošta je v primeri z lanskim za 3 do 5 stopinj nižja. Mošt ima 13 do 18 stopinj, v ugodno ležečih krajih pa še več. Veliko vinogradnikov ima premalo posode. Najboljšo kupčijo delajo vinski trgovci. Kljub temu, da je marsikateri vinogradnik pridelal za tretjino več mošta nego lansko leto, vendar je izkupil manj, ker so cene za mošt zelo nizke: liter 20 do 40 v.

Izpred sodišča. Svojo mater je s kamenjem po glavi tolkel 17letni kajžarski sin Ferdinand Janžekovič iz Mezgovce in jo hudo poškodoval. Za to je dobil surovež štiri tedne zapora. — Vino je hotel nesti svoji ljubici 28letni Anton Plohl, kar mu je pa oče prepovedal. Sina je pa to tako razlogotilo, da je planil na očeta, ga začel pretepavati in ga večkrat ranil. Za ta hudobni čin bo sedel Plohl šest tednov, da bo vedel spoštovati očeta. — Dekla Marija Lepej iz Varoške vasi je pokradla pri raznih gospodinjah, kjer je služila, potrebšnine in malenkost v skupni vrednosti 15 kron. Za njeno nezvestobo jo je sodnija obsodila na trimesečno težko ječo, poostreno s postom vsakih 14 dni. — Zaradi pretepa sta bila obsojena Kegl in Slavič iz Ljutomer vsak na tri mesece ječe.

Pomanjkanje stanovanj v Mariboru je zelo veliko in občutljivo. Novih hiš se malo zgradi, ker so cene za zgradbe tako visoke, da ne nesejo niti 4%, četudi so davka oproščene, pač pa se prizidavajo nadstropja. Pri takih prizidavah so stroški veliko manjši, kar je že v očigled velike draginje stavbenega sveta velikega pomena. Poleg tega se pa tudi kapital velik bolj obrestuje, kot pa pri novih stavbah. Pomanjkanje malih in srednjih stanovanj je v Mariboru vedno večje. Krivi so pa tem razmeram mariborski dragi podjetniki, ki nastavljajo za nove zidave tako visoke cene, da si skoro nikdo ne upa več zgraditi kako novo hišo.

Celjske novice.

Bodočnost meščanske šole. Če se deželna meščanska šola v Celju izpremeni v javno meščansko šolo, so slovenski dečki izročeni samovolji celjske nemške klike. Že zadnjič smo navodli slučaj iz dekljske meščanske šole v Celju, kjer ravnatelj ni hotel sprejeti slovenskega dekleta iz dnevnih vzrokov. Sličen slučaj se je dogdil v Mariboru, kjer je tudi javna meščanska šola za fante. Ravnatelj Philippek enega fanta ni sprejel, ker mati ni mogla plačati prispevka za učila, in še tozadevna prošnja pri mestnem šolskem svetu ni bila rešena. Dasi je bil deček že eno leto v meščanski šoli, ni bil sprejet, in je moral iti nazaj v okoliško ljudsko šolo, ker ni doma v mestni šolski občini. Dne 14. oktobra pa reši mestni šolski svet prošnjo v tem smislu, da bo sprejet, če plača polovico prispevka. Fant pa je moral med tem kupiti že nove knjige za ljudsko šolo, in imel s tem celo nepotrebne stroške. — Tako in še hujše se bo godilo slovenskim dečkom na javni meščanski šoli, če bi bili prisiljeni, obiskovati to šolo. Zato zahtevamo primerno kompenzacijo, najsi jo „Narodni Dnevnik“ tudi sanje imenuje. Če kmalu ne zavzame drugega stališča, bomo javno pribili, kako je z narodnostjo „Narodne“ stranke.

Celjski občinski odbor se je v zadnji svoji seji pečal z novim šolskim poslopjem za javno ljudsko in meščansko šolo. Torej računa že kakor z gotovo stvarjo, da bo deželna meščanska šola izpremenjena v javno, odvisno od mestnega šolskega sveta! Pozivljemo vse činitelje javne politike, da na vsak način preprečijo to izvršitev brez primerne kompenzacije. En način kompenzacije smo zadnjič navedli. Ako nemška večina ne da druge primerne kompenzacije, o kateri se tudi da govoriti, mora ostati stališče Slovencev to: oropati si ne damo svojih pravic do deželne meščanske šole v Celju!

Vošnjakov konkurz. V sredo zvečer se je razglasila razsodba v zadevi konkurza tovarnarja za usnje Ivana Vošnjaka iz Soštanja. Ivan Vošnjak je bil oproščen obtožbe radi poneverjenja pri posojilnicah, ker se je smatralo, da se je šlo za izposojevanje, četudi se isto ni vršilo po pravilih. Obsojen pa je bil radi pregreška zoper varnost lastnine vsled konkurza na dva meseca strogega zapora. — Oba sina Milan in Vladimir Vošnjak, kakor tudi dr. Mayer so bili oproščeni obtožbe, da so sokrivi Vošnjakovega konkurza.

Nagla smrt. V Celju je nagloma umrl kapelnik mestne godbe in učitelj godbene šole Schachenhofner. V četrtek zvečer še je bil do ene ponoči v kavarni. V petek je doživel otrpnenje v nogah, v soboto se je dal prepeljati v bolnišnico, kjer je v nedeljo že umrl. To bolezen imenujejo poliomyelitis, in pravijo, da je nalezljiva. — V ponedeljek je umrl tudi naglo vrtnar Gradischer. Vzrok smrti alkohol. — Pretekli teden so fantje v gostilni ubili s steklenico fanta Kneza, ki se je v par tednih mislil poročiti. Nagle in neprevidne smrti reši nas, o Gospod!

Ptujske novice.

Pomožni učitelj na ljudski šoli je postal absolvirani učiteljski kandidat Florijan Trafenik.

Pod ptujskim gradom, na posestvu grofa Herbersteina, so te dni izkopali veliko človeških ogradij deloma rimskega, deloma slovanskega izvora. Dobili so več ušesnih in vratnih okrasov in tudi več rimskih novcev. Izkopali so tudi nekaj marmornatih stebrov in trčili so na močno ozidje, o čemur pa se za gotovo še ne ve, kakega izvora da je.

Razstava vajenskih izdelkov vzbuja precej zanimanja. Nekateri izdelki so res uprav krasni. Nemci se s to razstavo hvalijo po vseh svojih listih, tega pa ne vedo, da so skoro vsi vajenci sinovi slovenskih starišev. Razstava bo odprta do prihodnje nedelje.

Ptujski očetje zopet nekaj tuhtajo, kakor smo izvedeli. Da ne bodo kaj posebno pametnega iztuhali, jamčijo nam že njihova znana imena. Najbrže bi zopet radi zadali Slovincem kak udarec. Ampak ne vemo, če se ne bodo spekli, zakaj Slovenci postajajo zavedni.

Drugi kraji.

Sv. Peter pri Mariboru. (Štiridesetletnica samostanske šole.) Dne 25. oktobra 1869 prišle so k nam č. šolske sestre iz Algersdorfa pri Gradcu, da bi prevzele našo dekliško šolo. V nedeljo, dne 31. okt. 1869, leta, torej pred 40. leti, blagoslovila se je prav slovesno nova šola in kapelica, kjer bi se naj zana-prej vzgojevala naša mladina v pravem krščanskem duhu. Preblagi, za časi in večni blagor svojih župljanov preskrbni častni kanonik in župnik Marko Glaser jih je poklical, ker je dobro spoznal, kako je takšna šola nepotrebna ravno za naš kraj, katere-mu preti v verskem in narodnem oziru največja nevarnost zavoljo bližine mesta. Prišle so č. sestre in delujejo sedaj že 40 let tiho in mirno, pa z veliko požrtvovalnostjo za našo mladino. Delale so nekatere celo smrtno bolane, pa z veseljem, dobro vedoč, da ravno pod senco sv. križa najlepše raste seme, ki ga učenik seje v človeška srca v čast božjo in zveličanje duš. S. Lidvina Pauer je končala 15. septembra 1883. šolo, čez par dni je umrla. S. Vladimira Freitag od Sv. Lovrenca na Dravskem polju zapustila je prisiljena na pol mrtva šolo in je že med rajnimi. Pri tem pa sta bili obe res vzorni učiteljici do konca. Ni čuda, da je Bog blagoslovil njih in njih delo. Ko obhajajo te dni svojo štiridesetletnico, lahko gledajo z veseljem in zadovoljnostjo v preteklost. Ker je bil prvi razred mešan in je v njem poučevala (kakor še sedaj tudi pri dečkih) zmiraj šolska sestra, zato pač lahko rečejo, da so skoraj vsi sedaj živeči naši župljani, izvzemši najstarejše, bili njih učenci in učenke. Župljani pa so jim tudi hvaležni in se jih radi spominjajo, saj celo odrasli mladeniči in moške mnogokrat povprašujejo: „Se živijo tista sestra N., ki sem k nji hodil v šolo. Dobro se jih še spominjam.“ Župnija namenjena štiridesetletnici pozneje prav slovesno obhajati. Sedaj bo, in sicer v nedeljo, rana sv. maša za žive in rajne č. sestre, ki so kedaj delovale pri Sv. Petru. Ta opomin velja tudi vsem dobrotnikom in dobrotnicam č. šolskih sester, na kateri namen je bila tudi v domači kapelici tiha sveta maša dne 25. oktobra. Slišimo, da namerava tudi občinski zastop in krajni šolski svet izraziti svojo hvaležnost č. šolskim sestram, ker so 40 let brez vsakega plačila poučevale našo mladino. Prav tako! Bodite jim hvaležni! Ljubezen in hvaležnost bo poplačala č. sestrin ves trud, pri katerem niso iskale nikdar ničesar drugega, kakor le samo časno in večno srečo vašo in vaših otrok. Naš Sv. Peter bi ne bil nikdar to, kar je hvala Bogu še zmiraj, edin in odločen v verskem in narodnem oziru, ako bi ne imel samostanske šole. Ostal bi majhna, nepoznana vas, ko bi ne imel zavoda, po katerem nas poznajo po vsem Spodnjem Stajerskem, Kranjskem, Hrvaškem, Slavoniji, Koroškem, Ogrskem, celo v Albaniji, od koder smo imeli že nad 300 gojenk, ki sedaj že kot matere pošiljajo k nam svoje otroke v vzgojo ali pa priporočajo zavod drugim. Z veseljem in hvaležnostjo do Boga, bodo naše č. sestre obhajale v nedeljo svojo štiridesetletnico. Izmed teh štirideset let jih je bilo mnogo, mnogo bridkih, posebno od začetka. S kakšnim čutom bodeta zato pač praznovali ta vesel dogodek oni dve č. sestri, ki še živita in sta bili med onimi štirimi, ki so prišle kot prve k nam in začele gojiti mlado drevesce, ki pa je vzrastlo močno in mogočno in rodi leto za letom prežlahten sad? Kaj čuŕita s. Romana in s. Frančiška, tega pač ne moremo popisati. Njima v spomin pa omenimo, da je č. s. Romana bila naša prva predstojnica in je opravljala to službo čez 30 let. Sedaj biva, na srcu bolana, v glavnem samostanu v Algersdorfu. Lanf je obhajala 50letnico svoje samostanske zaobljube. Ob tej priliki so ji poklonile vse občine naše župnije krasen diplom. Č. s. Frančiška, hčerka znamenite rodbine Grizoldove iz Ruš, še deluje v istem samostanu kot vzgojiteljica novink. Bila je pri nas izborna učiteljica, nekaj časa predstojnica in celo organizatorica. V tej službi je zložila tudi mnogo lepih cerkvenih pesmi.

Sv. Križ nad Mariborom. Umrli je nadučiteljeva soproga gospa Uršula Hauptmann v starosti 46 let. Pokopali so jo ravno na dan njenega godu.

Volitve v Hočah. Kakor se sliši, bodo imeli dne 11. novembra volitve v občinski odbor. Nekateri kmetje in posestniki hočejo v občinski odbor spraviti

„gospodo“. Voliti nameravajo J. Stanitz, krčmarja, ravnatelja Schieberja in take kmete, ki držijo radi z gospodo. Učitelj Gatti je v nedeljo celo slovesno šel vprašat Schieberja, če prevzame odborništvo. Čudno, da so se tej gospodi vsedli nekateri, sicer pametni možje na limanice. Danes njihovih imen ne bomo navajali. Upamo, da si še premislijo. Pametno je samo to, da kmetje in drugi posestniki volite kot domačini samo domače ljudi izmed sebe. Zakaj bi sami izrobali občino v tuje roke? Ali hočete, da naj vam tuje režejo kruh in gospodarijo z vašim denarjem? Dozdaj ste še vi, kmetje in posestniki, gospodariji v občini; skrbite, da tudi ostanete! Če treba, drugi več o pripravah za volitve.

Fram. (Obesil se je v Framu dne 28. t. m. 35 let stari slaboumni kmečki sin Janez Črnej, po domače Matjašov. — Mošt je imel 17—18 stopinj sladkorja. Obilno smo ga nabrali. Prodaja se do 50 vin. liter.

St. Lenart v Slov. gor. Za vstop v nemško šolo se je priglasilo 200 otrok. Nemški Schulverein je sklenil, da takoj otvori tretji razred. Dne 8. dec. se bo vršila, kakor ste že poročali, na Dunaju veselica v korist tej nemški ponemčevalnici. V odboru za to veselico je tudi nemški minister rojak Schreiner. Prihodnje dni se bo vršila kolavdacija nove nemške šole ter se bo v kratkem pričelo s poukom. Nemci so uporabili vsa mogoča sredstva, da so le zbobnali 200 otrok za vstop v nemško šolo, vendar je pa velikanska sramota za tiste slovenske stariše (prijetno nemških itak ni nič pri nas), ki so se dali zapeljati ali celo podkupiti z judeževimi groši, da so vpisali svoje otroke v nemško šolo. Zalostna jim majka!

Sv. Lenart v Slov. gor. Nekaj starišev se je že spametovalo ter so že preklicali svoje podpise, s katerimi so se zavezali, da bodo dajali svoje otroke v nemško šolo, zraven katere so si šentlenartski Nemci na tihem sezidali luteranski tempelj. Večini starišem je že žal, da so prodali svoje otroke najhujšim sovražnikom svete katoliške vere, toda ne upajo si, iti svoj podpis preklicat. Tem svetujemo sledeče: Svoj podpis prekličete lahko tudi pismeno, če pa tega nečete, vam pa niti tega ni treba, ampak svojega otroka kar v staro, javno ljudsko šolo pošljite, kamor je hodil dosedaj. In če bo pa št. lenartski Pepek ali pa Baldek zopet k vam se laskat in za otroka prosjačič prišel, jima pa kar vrata pokažite.

Sv. Lovrenc v Slov. gor. V nedeljo si ustanovimo toliko zaželjeno in tako potrebno izobraževalno društvo. S tem bo izpolnjena želja mladih in starih, ki uvidevajo velik pomen izobrazbe. Popoldne po večernicah se zberemo v stari šoli. Govoril bo bogosl. profesor dr. Hohnjec. Moške, fantje, dekleta, pridite v obilnem številu!

Sv. Lovrenc v Slov. gor. Za nedeljo, dne 31. oktobra napovedano predavanje potovalnega učitelja Jelovška o živinoreji, se ne vrši to nedeljo, temveč je preloženo na poznejši čas. Kdaj bo, se bo pravočasno naznanilo.

Sv. Urban nad Ptujem. Dne 17. septembra t. l. je začelo pred poldnem goreti pri posestniku Francu Zelenko v Gomileh, občina Destinci. Tukaj se je zgodil zanimiv, kakor tudi za marsikoga poučljiv slučaj. Par korakov je oddaljena s slamo krita hiša posestnika Martina Brumen, katera je bila v največji nevarnosti, da se vname, toda vsled velike neustrašenosti tistih, kateri so bili na strehi ter bruhili, je poslopje vendar ostalo, a streha je bila tako poškodovana, da je imenovanemu posestniku Martinu Brumen prišla voda v hišo. Posestnika sta bila zavarovana oba pri zavarovalnici „banke Slavije v Ljubljani“. Prišla je komisija ter pregledala škodo samo pri posestniku Francu Zelenko. Martina Brumen pa slučajno ob prihodu komisije ni bilo doma, škoda pa se na njegovem poslopju ni pregledala, zato je vložil prošnjo, potrjeno od občinskega urada v Destinci, da tudi on trpi škodo vsled požara pri sosedu, katero je cenil do 600 kron. Prišla je zopet komisija in je cenila škodo samo do 20 kron. Toda namesto da bi mu izplačala vsaj te kronice, zahteva sedaj, da plača še do prvega novembra t. l. Martin Brumen komisijske stroške v znesku 73 kron 80 vin. Do 20 kron cenjene škode pa da izgubi pravico, ker ni naznanil v 24 urah škode zavarovalnici. — Ako ni znala prej dotična zavarovalnica, da se izgubi pravica do odškodnine, ako se ne naznani ob pravem času, bi mu pa ne pošiljala komisije ter mu tako napravljala novih stroškov. Tako dela torej zavarovalnica „Banke Slavije“ v Ljubljani s tistimi, kateri so pri njej zavarovani ter trpijo škodo.

Slov. Bistrica. Pred časom smo poročali, da je nekdo napadel in oropal dva vajenca trgovca Pinterja, ki sta nesla dnevni zaključek iz filialke v Gornji Bistrici v glavno trgovino. Sum je padel na nekega Tramšaka, ki so ga takoj zaprli. Tramšak bi moral oditi v vojakom. Sedaj je svoj čin priznal in povedal, da je ves znesek zakopal pri studencu na domu, kjer so ga tudi res našli.

Zalec. Obesil se je posestnik Josip Kašne. Vzrok samoumora je neznan.

Škale. V ned. 17. vinotoka je napravil moški zbor pevskega društva „Braslovče“ izlet v Škale; zbor je pel v cerkvi pri drugi službi božji izlet krasno, da je bilo ljudstvo kar očarano. Popoldan so prepevali pri g. Stergarju, kjer je bilo mnogo zbranega občinstva in je z velikim zanimanjem in občudovanjem poslušalo lepe zbrane glasove, ki so se zlivali v lepo domačo umetno in narodno pesem. Braslovčani smejo res ponosni biti na to svoje društvo,

zlasti radi tega, ker je tudi najstarejši v Sav. dolini, in pri kojem so zastopani tako odlični možje-posestniki, in v taki lepi slogi, kar se pač kmalu ne najde. Pripomniti pa se še mora, da se jim je pridružilo tudi še lepo število drugih odličnih Braslovčanov in tudi nekaj Šoštanjčanov. Zabavali smo se izborno, samo žal, da je tako kmalu potekel čas in ura k vlakom ter smo jih morali pustiti iz svoje srede. Čast vrlim Braslovčanom in na svidenje še v Škalah!

Od nekod. Čestokrat se zgodi, da kak nemškonalionalni sodnik župnijskim uradom dela sitnosti, češ, ta in ta se ne piše z kj, ampak z enim l itd. Treba je tem šovinistom malo na prste stopiti, da se ne bodo preveč prevzeli. Zgodilo se je pred nekimi tedni, da je tak nemški napetnež prosil uradno župnijski urad za rojstne podatke nekega obtoženca. Dotični župni urad ima le slovensko ime, kakor tudi občina in šola. Nemško ime za župni urad sploh ne eksistira. Sodnik je naslovil župni urad z nemškim, nepravilnim imenom in je še dotičnega obtoženca spakedral ter ga je samovoljno z dvema l pisal. Župnik je ta dopis z dostojno motivacijo vrnil, češ, na celem Spodnjem Stajerskem ni takega župnijskega urada, in da se nobeno ime, glaseče se, kakor ime obtoženca, z dvema l ne nahaja v krstni knjigi. To je bilo temu nemškonalionalnemu petelinčeku prehudo in poslal je na župni urad zdaj seveda s pravilnim slovenskim imenom osorni dopis, v katerem župnika opozarja, da mora rojstne podatke vpsolati, ker je župni urad Matrikenbehörde, in ima še, bogašgavedi odkod, to predrznost, da župniku v uradnem dopisu žuga, da ga bo ovačil pri preč. kn. šk. ordinarijatu in pri c. kr. namestnji. Župnik pa, ne bodi len, je ta dopis takoj poslal na predsedništvo dotičnega c. kr. okrožnega sodišča s prošnjo, naj ono razsodi, če je sodnik N. N. prav ravnal in če je taka uradna pisava na mestu. Dotičnemu sodišču pa je poslal krstni list s pripomnjo: Zato ker je župni urad v drugem dopisu korektno označen, da se pa dotični z enim l piše. — Predsedništvo c. kr. okrožnega sodišča je na imenovano vlogo župnijskemu uradu uljudno naznailo, da se je ukrenilo v tej zadevi, kar je bilo primerno. Zdi se mi, da je temu sodniku prav dolg nos preskrbelo. To poročamo iz tega razloga, ker nikakor ne gre, da bi taki ljudje, ki so zato tukaj, da branijo pravico, šli in pravico Slovincem kradli s tem, da nam naša imena spakedrajo in da župnijski uradi tudi niso tukaj, da bi taki ljudje z njimi pometali. Višji uradi in instance naj pa dajo takim denuncijantom primeren odgovor.

Koroško.

Celovec. V kratkem bodo pričeli pri nas po mestu možno demolirati. Najprvo bodo začeli odkopavati takozvani „Ostroviški breg“ v vzhodnem delu mesta. Z odkopanim materialom bodo pa drugje nasuli. Reguliranje ulic se bo vršilo v največji meri. Hiš pa ne bodo sedaj podirali, ampak bodo letos samo zemlje odkopali. Pomladi bodo demolirali staro gledališčno poslopje in švabsko posestvo, da bodo na njem mestu sezidali in zgradili lepo novo jubilejno gledališče. Naše mesto se lepša od dne do dne in kmalu bo zrl zmaj na prenovljeno mesto.

Poreče. Oglasil se je te dni pri krčmarju Lesjaku prav nobel gost Anton Vogel. Jedel in pil je, da je bilo veselje. Ko se je enkrat nađelal, je pa izginil kot kafa, ne da bi prej poravnal ceno, ki je znašala 86 kron. Lesjak je izvrstnega nemškega ptička naznanil sodniji.

Št. Jakob v Rožu. Nadučitelj Gornik kaj rad zabavlja brez slovensko šolo, svojo pa hvali kakor žid svojo robo. Parkrat je že na shodih trdil, da iz lastne izkušnje ve, da so slovenske šole za nič, češ, da je tudi on hodil v tako šolo in se je v nji naučil samo tri besede nemški, če se še prav spominjamo: Löffel, Gabel in Messer. Informirali smo se o tej zadevi ter smo zvedeli iz zanesljivega vira, da je Gornik obiskoval ljudsko šolo v Libuŕah, ki je utrakvistična, in nekaj časa tudi ljudsko šolo v Pliberku, ki je nemška. S tem torej, da se je v utrakvistični šoli v Libuŕah in v nemški šoli v Pliberku naučil samo tri besede nemški, hoče Gornik dokazati, da so šole s slovenskim prvim jezikom za nič! Za poč't! Gospodine Gornik, vi pa znate — farbat svoje podrepnike!

Iz velikovškega okraja. Pot me je peljala slučajno skozi neko vas velikovškega okraja, v kateri sta župnijski urad in šola. Bilo je v ponedeljek, tedaj delavni dan. Zunaj vasi se mi je nutil pretresljiv prizor. Ob poti na trati zagledam pet mladih fantov, katerih še nobeden ni bil 24 let star. Dva od njih sta ležala na obrazih, ki so bili blede kakor stena, močela sta vse štiri od seba; bila sta namreč popolnoma pijana. Drugi trije so sedeli na trati in podajali drug drugemu pollitersko steklenico z žganjem. Bili so od žganja že tako omočeni, da niso nič bolj neumno gledali name, kakor živina, ki se je v bližini pasla. Sree se mi je skrčilo, ko sem se vprašal, kaj bo enkrat iz te mladine? Radoveden sem bil, kaj je vzrok tako žalostnih razmer. Ljudje so mi povedali, da v vasi ni nobene gostilne, pač pa je prodajalna za žganje v zaprtih posodah. Za gostilniško obrt se potegujeta dva posestnika, toda okrajno glavarstvo pač trpi prodajo žganja, gostilne pa ne da nobenemu. V vasi je nemškufarski učitelj, o katerem se pripoveduje, da plačuje mladim fantom žganje, da si jih pridobi na svojo stran. Na-

tančnejši podatki so vedno na razpolago. Slovence ponemčiti je težko delo tudi za nemškutarskega učitelja. Najpriprostejši pripomoček se jih znebiti je — potopiti jih v žganju.

St. Vid ob Glini. Višji revident državne železnice Leopold Nagl je hotel iti obiskat svojo rodbino v Lincu. Med vožnjo pa ga je zadela kap in je kmalu nato umrl.

Paternijan. Dva fanta sta se poganjala za neko kmečko dekle. V torek sta prišla slučajno skupaj v neki gostilni. Eden, po rodu Mažar, je šel z odprtim nožem na drugega. Ta pa je zbežal in šel klicat orožnika. Ko se je v spremstvu tega vrnil, se je Mažar takoj zagnal v njega. Zaletel se je pa v bajonet, katerega je orožnik nastavljal, da bi obvaroval napadenega. Vročekrvni Mažar je precej občutno ranjen.

Sneg je zapadel po vseh višjih gorah. Temperatura je zelo padla. V torek je kazal toplomer samo eno stopinjo C nad ničlo.

Sv. Lenart v labodski dolini. Tukajšnje železniške postaje je nadzoroval minulo soboto ravnatelj državnih železnic iz Beljaka, dvorni svetnik Wagner. — Sadije se je po gornji labodski dolini že večinoma obralo. Lansko leto je bilo toliko sadja, da je za mošt primanjkovalo posode, a letos pa jabolk ni bilo čisto nič. Le pri nekaterih posestnikih je bilo še za silo jabolk. Veliko se bo pridelalo hruševca, ker so hruške imenitno obrodile, in bo tudi mošt izvrsten. — Do 24. oktobra je bilo tukaj krasno toplo vreme, in so pričele razne cvetice zopet cveteti. Zadnje dni je pa začelo dežiti in zapadel je po planinah nov sneg, ki sega do višje ležečih kmetij.

Podkloster. V nedeljo so ogrski železniški delavci spravljal na postaji neki voz do nakladišča. 23letni delavec Havosmas se je pri tem spočaknil in padel na tračnice. Voz je šel preko njega in mu odtrgal nogo od telesa. Na drugi nogi se mu je odločilo meso od kosti. Ponesrečenec je navzlic groznim poškodbam še zavžil svoj zajterk, katerega so mu dali tovariši in so ga potem odpeljali v beljaško bolnišnico.

Kranjsko.

Hribarjev prijatelj. Kake prijatelje ima Vele-slovan Hribar, se vidi iz tega, da je njegov intimus Bilinski, ki baje doma z rodbino vedno le v poljščini govori, podprl nemško srednješolstvo na Kranjskem zopet z novimi denarnimi stebri. Slava Hribarju in njegovim zaveznikom, ki so naši najhujši sovražniki!

Klerikalci so proti meščanstvu, takó je dejal g. dr. Tavčar na torkovem shodu političnega in liberalno prosvetljenega društva za trnovski in krakovski okraj v Ljubljani. Ker drugega ni znal povedati, je tvezil zborovalcem, da hočejo „klerikalci“ na škodo Ljubljančanov napraviti nov cestni zakon, zgraditi deželno elektrarno in deželno banko ter razna druga gospodarska podjetja, ki bodo delovala na zgubo Ljubljančanom, zlasti pa meščanstva. Dobrihal se je meščanom in jih klical na boj proti klerikalcem, ki so njihovi največji sovražniki. Tega pa blagi gospod doktor ni povedal, da je on meščanom zelo nasproten kot vodja tiste frakarske in meščanstvo zaničujoče družbe, ki ravno v Ljubljani tako bujno cvete. Živela frakarija!

Zopet nesreča na lovu. V Št. Vidu pri Zatični na Dolenjskem sta šla dva prijatelja na lov. Enemu izmed njih, Kutnarju, se je po nesreči sprožila puška in je zadel strel njegovega prijatelja Antona Kovačiča, posestnika in gostilničarja tako nesrečno, da je kmalu nato izdihnil. Pokojni je bil zelo priljubljen po celi okolici in zapušča ženo in doraslega sina. Lovci, pazite vendar na svoje puške! Zaprite peteline ali pa vzemite naboj ven. Slična nesreča se je nedavno prigodila tudi pri Poljčanah.

Slike postojnske jame. Jamska komisija je povabila praškega fotografa Dvoraka, da je glavne dele svetovnoznane postojnske jame fotografsko posnel in umetniško izvršene slike (približno 200) zbral v poseben album. Te slike kažejo, kakor je le mogoče na podobah, na izjemno krassen način vse blesteče čare in bajne tvorbe kraškega podzemeljskega kraljestva. Te slike bodo slavo jame povzdignile in razširile še bolj, kot je pa sedaj. Posebno so te slike primerne za šole, da se mladina pouči o domovinskih krasotah.

„Kolo“ v Ljubljani. Znamenito hrvatsko pevsko društvo „Kolo“ iz Zagreba bo priredilo dne 6. novembra izlet s koncertom v Ljubljano, da povrne „Glasbeni Matiji“ njen obisk v Zagrebu. Pri tem koncertu bo sodeloval tudi znani operni tenorist g. Ernesto vitez Cammarota. Povod koncerta se bodo izdale posebne knjižice s slovenskim tolmačem, ki bodo vsebovale črtice o hrvatskih skladateljih in nekaj črtic o pomenu in zgodovini „Kola“.

Primorsko.

Električna železnica Piran-Portorose se je minulo nedeljo otvorila za javni promet. Posebni vozovi so določeni za deželane, ki obiskujejo trg v Piranu. Vožnja od Pirana do Portorose traja 15 minut, in do kolodvora pa 25 minut. Za sedaj je določenih 18 voženj dnevno, v letnih mesecih pa se te podvoje.

Obširno posestvo se je zopet rešilo za slovenske kolone, in sicer je to posestvo Jakončiča iz Kr. mina, ki leži v Smartnem, Kozani in Vrhovlju. Posestvo, na katerem so štirje koloni z družinami, je kupila „Goriška zveza“ skupno s posojilnico v Smart-

nem za 49.500 kron. Na to posestvo je že Lahi stegal poželjive roke, a ga vendar ni dobil.

Istrski liberalci na delu. Liberalci so si povsod enaki, pa najsibo na Štajerskem, Kranjskem, Primorskem itd. Povsod je njihov glavno geslo črniti, obrekovati, glodati in terorizirati svoje rodne brate, ki so katoliškega verskega mišljenja. Istrski liberalci so se sedaj spravili na krškega škola dr. Mahniča. Ne ugaja jim, ker jim zastavlja z odločno in moško besedo njih brezversko pot. Obrekujejo ga, češ, da je tuji škof, da je emisar Rimu in Dunaju, Raichov zaveznik in Bog zna, kaj še več drugega. Dr. Mahnič res tam ni domač, ker je rodom Slovenec. Bil je profesor bogoslovja med Slovenci ter se bavil tudi s časnikarstvom, v katerem svojstvu je on prvi položil temelj „Slovenski katoliški narodni stranki“. Tedaj so že slovenski liberalci dvignili grozovito gonjo proti njemu. Proglasili so ga za plačanega od Berolina in Dunaja, in narodno izdajico, ki je porušil temelje svoji domovini. Mahničeva krščanska načela so treščila ob liberalce, kateri so se proti njemu zvezali že takrat z Nemci. Liberalizem se je jel takrat rušiti po celi Sloveniji, katoliška stranka je prevzela vodstvo avtonomnih oblasti v svoje roke, in slovenski živeli se je jel krepkeje pojavljati pri javnih oblatih. Pozneje je prišel dr. Mahnič na otok Krk kot škof in tam še deluje kot dober pastir za dobrobit svojih podložnih. Evo vam torej človeka, katerega liberalci črnijo, ker stopa njih brezverskemu frazarstvu neusmiljeno na prste. Dolžijo črnuje narodnega izdajalstva, pa so sami najhujši izdajalci rodnih bratov. Plačilo za to so že in ga bodo še dobili.

Narodno-obrambno delo.

Učimo se od nasprotnikov. Nemški Schulverein se pred svetom ponaša z nado, da bodo njegovi dohodki v tem letu dosegli 1 milijon, pri katerem Roseggerjeva ustanova seveda ni vsteta. Pri tej svoti tvorijo velik, celo polglaviten del izkupički raznih slovesnih prireditvev. Schulvereinski akterji pa tudi izborni razumejo umetnost, iz vsakega možnička, tudi iz revnega izvabiti primerno število vinarjev ali kron. Zainteresirali so za svoje namene tudi revne ljudi, mladino, celo otroke. Tako so nedavno v javnosti pohvalili neko dninarco na Niže Avstrijskem, ki se je priselila iz Češkega, zasluži po 1 K na dan in je vendar kljub temu, da ima skrbeti za 7 otrok, prihranila 2 K, ki jih je poslala Schulvereinu. Tudi deca nabira in prilaga za Schulverein. Tako so n. pr. dekleta 3. razreda v Hutovem zavodu v Ljubljani po vinarjih zlagala celo šolsko leto in in so bojda imela veliko veselje, ko so videla, da so spravila skupaj 800 vinarjev.

Jako pridno agitirajo in nabirajo za Schulverein nemški dijaki. Samo praški nemški dijaki so za Roseggerjevo ustanovo nabrali več kot 12 prispevkov po 2000 K. — Tako pri naših sosedih in nasprotnikih, pri nas pa ni tako.

Obmejni sklad. „N. Dnevnik“ je v svoji včerajšnji številki zopet enkrat zabeval na obmejni sklad, češ da ni nič slišati, da bi se z njimi kaj koristnega storilo na narodnostni meji, in da se ta sklad porablja za klerikalno agitacijo. Ker je „N. Dnevnik“ tako kričavo bevskanje že navada, se ne smemo čuditi, da je preslišal poročilo o tem, koliko se je iz tega sklada dalo za šentiljski Dom, da se je za narodno šolo v Št. Jakobu v Rožni dolini na Koroškem dovolilo 3000 K, da se je izdatna podpora obljubila krščanskemu društvu graških Slovencev in nekemu koroškemu društvu itd. Pa kaj bi stvarno pojasnjevali ljudem, ki jim je nekako že celo bistvo prepojeno s hudobnostjo in jim je obrekovanje in natolevanje namen.

Št. Ilj so si Nemci izbrali kot tisti kraj, kjer hočejo pokazati, kako se naj dela, da se ponemči slovenska zemlja. Že tisoče in tisoče so porabili za nakupovanje slovenske posesti, pa še ni dovolj; še vedno izdajajo nove tisočake! Da teh ne zmanjka, skrbi Südmarch in njene podružnice. Neka taka podružnica, in sicer v Peggau-Deutschfeistritz, je za to svrhu priredila veselico ter je kot čisti dobiček poslala 1000 K naselnemu odboru.

Slovenci, bodite na straži! Varujte Št. Ilj! Tisočkrat se je že razlegal ta klic po širni slovenski domovini, pa še vendar ni našel dovolj odmeva. Prirejajte veselice v prid šentiljskemu domu! Nabirajte v ta namen, pošiljate prispevke. Kjer je nevarnost največja, tam je treba najprej pomagati!

Za sklad obmejnih Slovencev so darovali nadalje sledeči: Frančišek Zorec, Nova Oselica, 20 K. L. Reinhart, trgovec, Nova Oselica, 20 K. Obadva namesto venca na grob pokopanega liberalizma na Goriškem. Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Selcih nad Škofjo Loko 20 K. Ivan Baloh, kaplan v Stari Loko (sklad II.), 20 K. Adolf Knol, župnik v Kolovratu, pošta Medija-Izlake, 20 K. — Kot spomin na slavni dan 17. oktobra, ko se je ustanovila „Vseslovenska ljudska stranka“, Hranilnica v Gorjah 20 K. Kmetijsko društvo v Gorjah 20 K. Občina gorjanska 20 K. Občinski odborniki v Gorjah 20 K. Janez Ažman, župnik v Gorjah 20 K. Jožef Ozmeč, župnik in deželni poslanec v Sv. Lovrencu na Dravskem polju, 20 K. Karol Jaklič, župnik, Prežganje pri Litiji, 20 K. Nadalje je daroval: J. Ovčjak, Pliberk, 4 K 60 vin. Jakob Kunstelj v Gorjah 3 K. Peter Stertin, krojač in vratar v Št. Vidu na Koroškem 4 K 40 vin. — Slovenci, darujte za obmejni sklad, da se meja obrani z lažjo močjo proti naskakujočemu sovražniku!

Zahajajte le v gostilne, kjer so na razpolago: Straža, Slov. Gospodar.

Danci vzgled malim narodom.

Danska deželna razstava v Aarhusu je vzbujala pozornost sveta. To je po 20 letih prva danska razstava, na kateri je bilo videti, kako neizmerno se je Dansko razvilo v poljedelskem in industrijskem oziru. Znano je, da stoji Dansko, kar se poljedelstva in še posebno živinoreje tiče, na čelu vseh civiliziranih držav. Danski poljedelec se ima za to zahvaliti svoji pridnosti, delavnosti in nadarjenosti v prvi vrsti, poleg tega pa tudi izbornim in mnogoštevilnim ljudskim in visokim šolam, na katerih je bil odgojen po načelu: „pomoč, samopomoč“, to je, na kateri je bil naučen, ne zanašati se na druge, ampak le na svoje primerno vzgojene in izvežbane moči. Teh načel so se poprijeli tudi danski industrijalci in obrtniki in vspeh je bil ta, da je ni več industrijalne in obrtne širake, v kateri bi bilo Dansko dandanes navezano še na tujino. Da, tudi v industriji in obrti je Dansko danes zavzelo že v mnogih strokah čisto naravnost vodilno, pa vendar častno mesto med velikimi narodi. Omenjamo samo danski porcelan in dansko knjigoveštvo. Krasno razvita je tudi železnarska industrija na Danskem, in se je tudi v tej stroki Dansko popolnoma osvobodilo od inozemstva ter producira doma vse, karkoli potrebuje, oči najbolj preprostega orodja, do najbolj kompliciranega stroja. Vse to je bilo videti na razstavi v Aarhusu.

S kratka, ta velezanimiva deželna razstava je dala priliko, ogledati si življenje in delovanje danskega naroda v poljedelstvu, v industriji in obrti, ter si tako ustvariti jasni pregled cele kulture tega malega, a občudovanja vrednega naroda. Pred dobrimi štiridesetimi leti je bil danski narod na bojnem polju pobit. Zmagoslavno Prusko ga je brutaliziralo in nikdo ni ne z mezinem gamil v njegovo obrambo, zdelo se je, da je izgubljen in da ne bode mogel ubraniti ne svoje državne ne kulturne samostojnosti. LA prišlo je drugače. Ko so ga mogočni tega sveta zapustili, spomnil se je danski narod samega sebe, začel je delati in dvigati zaklade, ki so ležali dosedaj zakopani v njegovem duhu in njegovi zemlji. In danes, po štiridesetih letih stoji ta 2 in pol milijona duš broječi narod v najprednejši vrsti največjih in najbolj kultiviranih narodov na svetu. Oprostil se je gospodarski popolnoma od tujine, a tudi njegovi umetniki, literati in znanstveniki zavzemajo med umetniki in znanstveniki svetovnih narodov častno in večkrat vodilno mesto; danski poljedelci so prvi na svetu in učitelji vsem drugim, danska dežela pa, ki je bila še pred štiridesetimi leti med najsiriromašnejšimi, je danes med najbogatejšimi, najsrečnejšimi in najkulturnejšimi deželami tega sveta, da morda prva med njimi. To čudo je danski narod izvršil iz svojih moči, brez tuje pomoči, da tudi proti volji, proti intrigam in nasprotstvom mogočnih svojih sosedov. S tem je dal danski narod sijajen vzgled vsem malim narodom, kako morajo delati, da pridejo do svojega cilja, do svobode, do kulturne, materialne in končno tudi do politične samostojnosti. Tajnost tega vspaha tiči v geslu: „Pomoč, samopomoč.“

Narodno gospodarstvo.

Vinska trgatev se je po raznih kronovinah že končala. Mošt je še dokaj dobre kakovosti, kar ni bilo pričakovati radi mrzlega vremena in dežja. V Šmarji so merili 14—17% sladkorja, cena 20—24 vin.; pri Sv. Trojici 14—15% sladkorja, cena 20—28 vin. Na Primorskem se je letos pridelalo za eno tretjino vina manj, kot lansko leto, a je kakovost približno ista. Sladkornih odstotkov je imelo vino od 13 do 16 v navačnih legah, 15—18 v boljših legah. V Pazinu se je nastavila cena za beli mošt 8—12 vin., za rudečega 6—10 vin. za liter. Dalmacija je pridelala letos zelo dobro vino, posebno v gorskih legah, kjer se ga je za eno tretjino več pridelalo kot lansko leto. Novo vino ima 18—23 odstotkov sladkorja. Pa Nižjeavstrijskem ni bila trgatev tako dobra, kot so upali. Najboljše je še obrodil Gumpoldskirchner, ki ima 15 do 20% sladkorja, ceno pa od 52 do 64 vin. za liter. Moravska vina so dosegla v boljših legah 10 do 13 stopinj in ceno od 30 do 36 vin. Tirolska vina so dosegla letos prav dobro kakovost, a se ga je letos za tretjino manj pridelalo. Odstotki sladkorja so od 15 do 19, cene pa od 18 do 40 vinarjev.

Vspeli umnega sadjarstva na Češkem. Kake lepe vspene so dosegli na Češkem lansko leto z umnim sadjarstvom, nam kažejo številke, ki so našli 9,610000 peškatega in 20,230.000 koščkastega sadnega drevja, skupaj torej okoli 30 milijonov stebel, od katerih jih je obrodilo nekako 24 milijonov. Od leta 1880., to je v dobi 28 let, se je število peškatega sadnega drevja pomnožilo za 76 %, koščkastega pa za 34,7 %. Kak velikanški uspehi se je torej dosegel v tem času, posebno s koščkastim sadjem. Češka je ena prvih dežel v Avstriji, kjer se tako umno pečajo s sadjerejo. To se vidi že na tem, da imajo povsod ob cestah nasajeno sadno drevje, ki daje senco in obenem tudi sadeže. Torej dvojne koristi. Čehi, kot umni kmetovalci, izrabijo vsak košček zemlje v svoj prid, in tako bi moralo biti tudi pri nas. Seveda je za to treba tudi nekaj strokovne izobrazbe, ki se pa lahko doseže po zimi, ko počiva vse delo zunaj. Knjige so pa tudi večinoma doma v hiši, saj so ljudje zapisani v Mohorjevi družbi, katera jim prinese vsako leto kako poljudno pisano in lahko razumljivo strokovno knjigo. Naj ji le omenimo nekaj: Umno živinorejo, Polje-

delstvo, Domači živinozdravnik, Umno kletarstvo itd. Kdor hoče biti torej dober gospodar, le po zimi knjige v roke.

Potratni davek. Ko so državne zakladnice prazne, ali jim pa preti huda praznота, tedaj najde finančni minister vedno kak izhod in naloži državi nove davke, nova bremena. On naloži davek na eno ali pa drugo reč, kateri mu prinaša tisočake ali pa milijone, da ž njimi zamaši zevajoče rane državne blagajne. Sedaj je blagajna zopet v hudih stiskah in finančni minister se je odločil, vpeljati nov davek na reči luksusa, takozvani „potratni davek“, kakor na primer na avtomobile in bicikle. V drugih državah imajo že podobni davek vpeljan, in sicer prinaša v Franciji davek na bicikle 3 do 4 milijone frankov na leto, v Italiji davek na bicikle do 750.000 lir letno. Davek na avtomobile imajo že na Nemškem in Francoskem. Po Angleškem, v Italiji, v Holandiji in Franciji plačujejo pa tudi davek od konj, katere imajo samo za zabavo. Ponekod nameravajo uvesti tudi davek na kopališča, velika okna, glasovirje; poroča se pa tudi, da misli Bilinski sestaviti nov načrt za obdačenje električne in plinske luči in mineralne vode.

Vzroki neznosne draginje. Z neko čudno hitrostjo se višajo cene živlom in drugim stvarim. Doživeli smo v kratkem času tako draginjo, da je večina ljudstva od tega hudo prizadeta; delavske cene se zvišajo, in tako nastaja na vseh poljih isto zvišanje, ker nikdo neče nič utrpeti. Res je, da so se producijske cene zvišale, ker se je obrat izboljšal, a glavna krivda na višanju cen pa zadene one kapitaliste in podjetnike, ki se združujejo v kartelih in narekujejo ljudstvu cene, ki nikakor ne odgovarjajo razmeram dela in pravih cenam, ampak so prave oderuške cene. Izrazi raznih akcijskih družb dokazujejo povprečno visoke dividende in pomnožene rezervne zaklade, ter dopuščajo razna domnevanja, da je bilo še več čiste ga dobička, kot je pa izkazano. Avstrija je odpravila terminsko kupčijo, a tem živahnjejše jo sedaj neguje budimpeštanska borza, ter diktira od tam za celo Avstrijo veljavne tržne žitne cene. Prekupčija se je v zadnjih letih vedno močnejše organizirala. Poljedelcu primanjkuje potrebnih moči za obdelavo svoje grude, ker vse odhaja in beži v mesta, ker mislijo, da se jim bo tam bogve kako dobro godilo. Po mestih pa tava jo pozimi brezdelni ljudje sem in tja, dela nimajo, ta kota jih tare, za par vinarjev se napijejo žganja, da se trenutno ogrejejo, in potem pa napravi žalosten konec — zmrzne. Ako bi ostal na deželi, bi imel sicer malo manje v žepu, pa godilo bi se mu boljše, in lakote bi tudi ne trpel. Vsako leto se je draginja opazila in do dobra občutila šele proti koncu zime, letos pa že straši še pred začetkom, kar povzročuje mnogo skrbi za prihodnje mesece. Državna oblast naj bi posegla parlamentarnim putem vmes, da bi se odpravile visoke cene mesa, prekupčija sploh prepovedala, znižala prevozne tarife za najpotrebnejša živila in vpeljala reformo žitne, živilske in železniške carine v zadevi draginje.

Naše vžigalice!

Skrbite, da pridejo v vsako hišo naše vžigalice! — Vsak trgovec, pri katerem kupujete, jih mora imeti, vsaka gostilna, v katero zahajate, vsaka naša gospodinja! — Dolžnost vsakega našega so-mišljenika, da zažiga tobak in smodke le z vžigalicami »Za obmejne Slovence«!

Ali je Cook res odkril severni tečaj?

Peary in Cook sta se znovega pričela prepirati, kdo izmed njiju je odkril severni tečaj.

Pred nekaj dnevi je Peary izdal že dlje časa pričakovano izjavo v zvezi s svojo trditvijo, da dr. Cook ni odkril severnega tečaja, da sploh ni prišel v bližino istega.

Svojo izjavo opira Peary skoraj izključno na izpovedi onih dveh Eskimov, ki sta dr. Cooka spremljala do severnega tečaja, kakor zatrjuje zadnji. Ko je Peary v avgustu 1908 došel v Etah, je našel tam več Eskimov, ki so Cooka začetkom njegove vožje spremljali proti severu. Ti so izpovedali, da je dr. Cook, ko so ga oni zapustili, imel pri sebi omenjena dva mlada Eskima, dvoje sani in kakih 20 psov. Onadva mlada Eskima sta bila I-took-a-shoo in Ah-pe-lah. Peary pravi, da ju je že poznal, ko sta bila še otroka.

Torej ta dva Eskima sta izpovedala, da sta dr. Cooka spremljala kakor na kak navaden lovski izlet. Pokazala sta na zemljevidu, kod sta hodila z dr. Cookom. In povedala sta, da jima je Cook strogo prepovedal, govoriti o tem izletu s Pearyjem ali komurkoli. Po njuni izpovedi je prišel dr. Cook samo do Northwest Capa. Od tam do severnega tečaja je še silno velika razdalja, do 570 geografičnih milj. Kakor omenjena dva Eskima, tako tudi Cook nikakor ni prišel dalje nego do Northwest Capa in še najmanj do severnega tečaja.

Dr. Cook je kot odgovor na Pearyjeve trditve izdal sledečo izjavo:

Samo to pravim, da bodo prave žive priče moje vožnje na severni tečaj same v stanu, iz trte izvite izpovedi opovreči, ki tiči v izjavi Pearyjevi. Saj

ni mogoče dobiti boljših prič, nego sta omenjena Eskima, če bosta izprašana pred preiskovalno oblastjo brez predsodkov. Peary smatra njune izpovedi brez dvoma za zelo znamenite, in tako tudi jaz. Vendar se mi zdi, da bi ju lahko privedel s seboj, če je tako gotov, da bosta njegovo pripovedovanje potrdila. A rajši ju ni privedel. Zato bom jaz poslal ponja in ju predstavil kaki znanstveni družbi, ki ju želi zaslišati.

Na vprašanje, ali želi naravnost odgovoriti, jo Cook rekel:

K že navedenemu ni ničesar dostaviti. Prepira po časopisju ne maram začeti. Zanašam se na že navedene priče in po njih bodem svojo stvar dokazal!

V čast Cooku je bil v kupčijski zbornici opo-ludne javen sprejem.

Profesor L. L. Dyche, sam znan raziskovalec severnega tečaja ter bivši spremljevalec Cooka in Pearyja, smatra izjavo zadnjega za popolnoma neverjetno. Prepričan je tudi, da je Cook res odkril severni tečaj.

Razgled po svetu.

Novo deželno blaznico dobí Češka. Za nakup potrebnega stavbenega prostora je že določenih 650 tisoč kron.

Mali ruski carjevič ima šele pet let, a je že hetman vseh kozakov, načelnik več ruskih polkov itd. Teh dni se je naučil, da nekako podpiše svoje ime in za prvikrat je podpisal neko dnevno povelje. Ali take stvari jako malo zanimajo malega carjeviča; on se najbolje zabava, ko se spleza na očeteve rame. Ruski car je vrio dober oče in se rad prilagodi vsem muhastim željam svojega sinka. Toda carjevič ima vendar najraje nekega starega častnika imenom Stefana, ki je prideljen carjeviču. Stari častnik prinaša redno carjeviču rženega kruha iz vojašnice in ta kruh ima mnogo raje nego vse druge slaščice. In ko zvečer, predno leže, moli, vedno v molitvi najprej spominja Stefanovo ime. Ruski carjevič ima zelo rad vojake in se mu za malo zdi, ako ga straža ne pozdravlja.

Na grobu svojega očeta se je na dunajskem osrednjem pokopališču ustrelil 46letni Karl Hermann radi hude srčne bolezn.

Cela vas v plamenu. Vas Wiesmath pri Aspangu ob južni železnici na Nižjeavstrijskem je vsa zgorela. V noči od nedelje na ponedeljek je pričelo goreti. 25 hiš je bilo naenkrat v plamenu, ki se je vedno dalje širil, akoravno je delovalo na njega omejitvi mnogo požarnih bramb.

Opij in Kitajci. Nepričakovan učinek je povzročila nova tarfina postava med drugim tudi v tem oziru, da se je številu priselencev iz Azije v lukah pacifiške brežine znatno zmanjšalo, in sicer, kakor mislijo, vsled prepovedi za uvoz opija. Kakor poročajo iz San Franciska, proti tamošnji kitajski naselbini prvikrat pomanjkanje opija, tako vsled nove zavezne postave, kakor tudi vsled čuječnosti državnih oblastev. Proti uvozu opija v sirovi obliki, kakor ga rabijo Kitajci za kajo, naperjena prepoved je zvišala ceno temu blagu od 16 dolarjev za pol funta že na 40 dolarjev. In čuječnost državne oblasti, ki natanko nadzira prodajo opijatov po lekarnah ter hudo kaznuje kršenje dotičnih državnih postav, je skoraj onemogočila, dobiti opija, morfija ali kokaina brez zdravniške odredbe. Posledica tega je, da se začenja število Kitajcev na pacifiški brežini manjšati. Kajti priseljevanje, kolikor je sploh dovoljeno, pojema. Tudi se kitajski pomorščaki in ribiči, ki hodijo vsako leto na sever z ladjami, določenimi v Alasko, po večini več ne vračajo v pacifiške luke, nego se obračajo v Hawaii ali pa domov na Kitajsko, kjer jim je manj težko, zadoščati potrebi po kajenju opija.

Hudson in Fulton. V New-Yorku so proslavljali spomin na Hudsona in Fultona, dva velika učnjaka in iznajditelja.

Hudson je storil žalostno smrt v službi brilanske države. To je bilo, ko je podvzel nesrečno vožnjo, da najde oni dolgo skriti severozapadni prehod, ki je zvalil toliko pomorščakov na led ali v pogubo, in ki ga je naposled odkril kapitan Roald Amundsen, skoraj tri stoletja po Hudsonovi smrti. Hudson je plul v ogromni severni zaliv, ki niso zajedno z divno slikovito reko njegovo ime na svetovidu. Upor je nastal na krovu, in mornarji so pogнали velikega pomorščaka na suho v malem čolnu po ledeni vodi z njegovim sinom in nekaterimi drugimi sorodniki. Usoda Hudsona in njegove družbe je še tajnost zmrzlega severa.

Za ljudstvo Združenih držav je bila glavna zasluga Hudsonova odkritje čudovite reke, ki je ob njenem ustju vraslo drugo mesto sveta po prebivalstvu in prvo po kupčijski važnosti.

Hendrick Hudson je plul proti severu okoli Sandy Hooka in je doplul v reko meseca septembra 1609 v holandski ladiji Polumesec (Half Moon). Odkritelj je mesec dni proučeval reko in prišel navzgori do tja, kjer je sedaj mesto Albany.

Robert Fultonovi stariši so bili tako revni, da ni imel bodoči iznajdnik skoraj nič odgoje, komaj da se je naučil čitati in pisati. Njegov oče je umrl, ko je bil Robert tri leta star, in v mladih letih je bil deček rokodelski učenec pri nekem dragotinarju v Philadelphiji. Poleg svojega dela v dragotinarnici se

je mladi Fulton pečal z obrazo- in krajinoslikarstvom in je kazal tako nadarjenost, da je bil v stanu preživljati svojo obvdovelo mater in v štirih letih je kupil farmo, na katero jo je nastanil. Potem je šel v London posvečat se naukom svoje umetelnosti kot slikar. Imel je tako veselje do znanosti, da je v svojih prostih urah proučeval mehaniko in pa strojništvo. Ko je naposled obrnil nase pozornost vojvode Bridgewaterja, ki se je takrat zanimal za neki obširen kanalski načrt, je ta plemenitaš napotil Ful-tona, da je slikarstvo popolnoma opustil ter se posvetil civilnemu inženirstvu in iznajdbi.

V naslednjih letih je Fulton iznašel poševen stroj za iztikanje ali razdiranje vodovodnih zatvornic, stroj za rezanje in likanje marmorja, stroj za prejo lanu in stroj za pletenje vrvi. Spisal je tudi knjigo o brodarstvenih kanalih, in drugo o rabi so-pare za brodarstvo.

Nekako ob tem času je bil opozorjen nanj Ed. L. Livingstone, Združenih držav poslanik v Parizu. Na njegovo vabilo je šel Fulton v to mesto, kjer je kmalu izumil podmorski čoln, a brez uspeha ga je ponujal francoski, britanski in ameriški vladi. Ker ni imel sreče pri tem poskusu, se je spet posvetil parobrodstvu in izumil je ladjico, ki je uspešno plula po reki Seine. Livingstone se je tako zanimal zanj, da je Fultonu preskrbel denarja v vrho, da gre v Ameriko, in zgradi parnik za vožnje po reki Hudson. Tako je bil zgrajen „Clermont“, in od njegove prve vožnje med New-Yorkom in Albany datira začetek nove dobe v svetovnem prometu po vodi.

„Clermont“ je značil vsake Fultonove sreče. Bil je 42 let star takrat in je živel samo še osem let, ker ga je zdelal neumorni napor v njegovih prejšnjih letih. Ampak živel je dovolj dolgo, da je postal eden izmed neumrjochih.

Književnost in umetnost.

Knjige Družbe sv. Mohorja. Kakor smo že na kratko omenili, je letos izdala Družba sv. Mohorja sedem knjig, ki imajo sledečo vsebino: 1. Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1910. Koledar ima letos novo naslovno stran, na kateri vidimo sliko ljubkega našega Bleda. Leposlovni del koledarjev obsega: Anton Medved: Novoletno voščilo. — Ivan Pregelj: Vinograd. — Jurij Trunk: Če se zemlja trese. Nekaj podob od krajev strašnega potresa v Siciliji. — Anton Medved: Janče in Jerica. — Fr. Neubauer: Iz potujočnega Srema, pesmi. — F. S. Finžgar: Skopuhova smrt, črtica. — Anton Medved: Samoza-vest. — Anton Medved: Juda Iskariot. — Anton Medved: Prvi april. Saljivo-resna igra. — Anton Medved: Litija. — Ivana d'Ark. — Anton Medved: Ali vino ali vodo? Čveterorazgovor zdržnika, pivca, pijanca in njegove žene. — Anton Medved: Sveti Frančišek v prirodi. — Fr. Pengov: Darvinizem in krščanstvo. — J. Mohorov: V tujino, pesem. — Slovenski luteranci, zgodovinski spis. — Anton Medved: Na deželo! — Zrakoplovi, spis o najnovejših zrakoplovnih iznajdbah. — Tomo Zupan: Josip Le-vičnik, životopis. — Anton Medved: Kmetov jutranji klic. — Ruske pravljice. — Anton Medved: De-lo. — Vekoslav Legat, životopis. — Dr. L. Ehrlich: Sveta gora Atos. — Fr. Neubauer: Ob vrbskem je-zeru, pesmi. — Nadučitelj Tomaž Lesjak, životopis. — Ivo Pregelj: Dve materi, legenda. — Potresi. — Otvoritev Turske železnice. — A. K.: Dr. Ernest Kramer, župnik. — Ksaver Meško: Grobni napisi. — Neodvisna Bolgarska. — Slovenci na Dunaju. — Največji sovražnik človeštva in še nekaj drobtin. — Smešnice med inserati. Koledar krasi mnogo po-dob. — 2. „Pisana mati“, povest, spisal J. F. Malo-grajski. — 3. „Navzgor navzdol“, povest iz polmi-nole dobe, spisal dr. J. Vošnjak. — 4. „Slovenske večernice“, 63. zvezek. Ta zvezek obsega: I. Can-kar: Sosed Luka, kmečka novela. — Ksaver Meško: Slovenci v Lurdu. — Josip Knaflič: Popotni-kove povesti. — 5. „Podobe iz misijonskih dežel“, I. zvezek. Knjigo krasi mnogo podob ter obsega na-slednje spise: Iz mojega delokroga, spisal o. Ves. Kovač. — Bela vrana, slika iz življenja kitajskih uradnikov, spisal o. Veselko Kovač. — Kako se raz-vija katoliška cerkev v Bosni po okupaciji. Zgodo-vinski pregled. Spisal Viktor Kopatin. — Dr. J. Iz daljnega vzhoda. Iz pisem apostolskega misijonarja o. Bartista Turka. — Misijoni na Jutrovem. — 6. „Marija v zarji slave.“ Pregled zgodovine Mariji-nega češčenja. Spisal Franc Rihtar, duhovnik ljub-ljanske škofije. Ta knjiga obsega 288 strani ter je bogato okrašena s slikami. — 7. „Sv. maša“, vedna daritev nove zaveze. Spisal msgr. V. Podgore. — Prihodnje leto izda Družba sv. Mohorja 8 knjig in sicer: 1. Molitvenik: „Sv. spoved“, nemški spisal P. Fruktuosus Hockenmayer O. S. Fr. Za družbo priredi knjigo družbeni tajnik. 2. Koledar za leto 1911. 3. „Slovenske večernice“, 64. zvezek. 4. „Le-gende“, spisal, oziroma zbral Anton Medved. 5. „Zgodovina slovenskega naroda“, 1. snopič, spisal profesor dr. Gruden. 6. „Drobne povesti“ 7. „Zgod-be sv. pisma“, 16. snopič. 8. Povest: „Trije rodo-vi“, spisal E. Gangl.

Izšel je lep stenski koledar za leto 1910. Dobiva se pri gospodu Ivanu Klineu v tiskarni sv. Cirila v Mari-boru. Gostilno, šole, župni in županski uradi ga dobivajo brezplačno. Poslati je treba le znamko za poštnino.

MALA NAZNANILA

ki se prejemajo po 2 vin. od besede, najmanjši znesek je 50 vinarjev.

Kdor želi pojasniti o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor znamko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Služba organista in cerkovnika

se odda v Šmartnu na Pohorju. Prednost imajo cecilijanci, ki bi bili zmožni sprejeti občinsko tajništvo. Plača okoli 700 K na leto. Dobri občinski tajnik bi prišel na 1000 K in ima lepo prosto stanovanje. Prošnje je vložiti do 15. novembra pri župnijskem uradu v Šmartnu na Pohorju, pošta Slov. Bistrica. Nastop 1. decembra. 117

Naznanjam, da sem otvoril vino-toč čez ulico in da točim vino domačega pridelka po najnižji ceni. Za obilen obisk se priporoča. Pak Jožef, veleposestnik, Dol pri Planini. 153

Hiša tik Rožeka se takoj proda. K hiši spada čez 15 ha zemlje. Polje je zelo rodovitno; lesa je za hišo in kakšno nesgodo še dovolj. Pohištvo je še v precej dobrem stanju. Več pove A. Antonič, Roka pošta št. Jakob v Rožu (Koroško). 215

Orehe, suhe gobe, fižol, smrekove storže, divji kostanj, sploh vse deželne pridelke kupi Anton Kolenc v Celju.

Pozor Slovenci!

Izdelujem obleke vsake vrste iz garantirano pristnega domačega in tujega sukna po najnižji ceni. Potreba točna in solidna. Franjo Pakj, krojač, Dol pri Planini.

Istrska črna vina!

Sloveči „Terrano el' Istria“ je neoporekljivo najboljšo in najbolj zdravo črno vino, posebno dobro pri prehlajenju, pomankanju krvi in za prebolevalnike (rekonvalescente). Se ne da primerjati z dalmatinskimi in drugimi lahкими črnimi kakor rudečimi vini. Samo vsled svojega zjamčeno pristnega črnega vina sem v stanu, ga prodajati tako po ceni v steklenicah in zavojih.

Marietta Lorber,

Maribor, Tegetthoff-ova ulica 32.

Izšel je lep**stenski koledar****za leto 1910.**

Dobiva se pri gosp. Ivanu Kline-u v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Gos-tilne, šole, župni in župnijski uradi ga dobivajo brezplačno. Poslati je treba le znamko za poštnino.

! Nova trgovina !

P n. sl. občinstvu vljudno naznanjam, da otvorim 1. novembra v novi posojilnični hiši na Ringu

modni salon za gospode

ter se tem potom vže naprej najtopleje priporočam. 849

Maks Zabukošek

krojaški mojster v Celju. 849

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½% brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.

Brezplačno reševanje vseh zadev.

4

Svoji k svojim!**Urar, očalar in zlatar****Franjo Bureš****Maribor**

Tegethofova cesta 33

pred kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatnine, srebrnine, ur itd. po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in jasnim glasom iz najboljših tovarn.

10 Priznana najboljša igle za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Nikdar

vas ne bode grevalo, ako se enkrat prepričate o velikan-ski zalogi in čudovito nizkih cenah v veletrgovski hiši **R. Stermecki, Celje.**

Vzorci proti vrnitvi in pošiljatve čez K 20.— franko. Posebno ugodno se kupi „Haras“ volna v vseh barvah kg. K 6.— in „Imperial“ čista volna kg. K 7.80.

Edina narodna steklarska trgovina**Fran Strupl, Celje**

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana in kame-nine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za po-dobe. Prevzete vse steklarskih del pri cerkvah in pri-vatnih stavbah. 2

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!**Na debelo.****Na drobno.****Restavracija****Narodni dom****v Mariboru.**

Izhorna kuhinja, izvrstna vina ka-kor: haloško, ljutomersko, dr. Thur-nejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizeljčan, konjičan itd.

Pivo iz budjeviške češke pivovarne.

Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni. Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča

37

Lojzika Leon.**Cerkveni slikar****Peter Markovič****akadem. slikar v Rožeku na Koroškem**

se priporoča čast. gg. duhovnikom in sl. slov. občinstvu za slikanje raznih cerkvenih slikarj, božjih grobov, altarnih in bandernih slik, križevih potov itd. vse na posebno trpežno platno in v jako stanovitnih barvah; popravlja umetniško stare umetne slike. Sprejema vsa večja dela: sli-kanje cerkvâ v različnih slogih, cele notranje poprave cerkvâ (v tem slučaju poskrbi in posre-duje vse druge umetnike in rokodelce). Cene po dogovoru in brez vse konkurence. 23

Slovenci! Podpirajte svoje somišljenike!**Šolske potrebščine**

kupite po ceni in dobro edino pri tvrdki:

Goričar & Leskovšek**v CELJU, Graška ulica št. 7.**

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Zaloga šolskih tiskovin, papirja, peres, svinčnikov, peresnikov, raznovrstnih črnih in tušev, kamenčkov, gob, tablic, uradnih zavitkov in strun.

NA DEBELO!**NA DROBNO!**

Pravična mera in vaga

Veliko denarja

si vsako prihrani, kdor kupi priznano dobro in močno blago v poštenih trgovin!

Franc Karlín-a naslednik

JANKO ARTMAN

v št. Jurju ob južni železnici.

Velikanska zaloga najboljšega manufak-turnega, specijalnega in železninskega blaga po čudovito nizkih cenah, vedno sveže blago.

Karol Tratnik, Maribor

Izdelovatelj cerkvenega orodja in posode

Župnijska ulica št. 3.

se priporoča prečastiti duhovščini za naročila različnih moštanc, kelihov, elborijev, les-tencev, svečnikov, križov, itd. Staro cerkveno orodje popravljam pozlatim in posrebrim v ognju. Mnogo priznanih pism na razpolago.

Svoji k svojim! 38

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

 Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4½%. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 4¾%, na vknjižbo sploh po 5%, na vknjižbo in poročstvo po 5½%, in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izvenzaj praznikov. — V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12. dopoldne in od 2.—5. dopoldna. 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiravnike.

Brzjavi: „Kamnoseška in-
dustrijska zadruga Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzjavi: „Kamnoseška in-
dustrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamno- seško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška
... obrt s strojnim obratom. ...

Izvrševanje vseh stavbenih del:
kakor stopnic, fasad, podbojev,
pomolov, nastavkov itd. iz različ-
nih kamenov in cementa. ...

**Specialna delavnica in podo-
barski atelje za umetna cerkvena
dela** kakor: altarjev, obhajilnih
miz, prižnic, kropilnih in krstnih
... kamnov itd. ...

Brušenje, puliranje in struganje
... kamena s stroji. ...

**Mnogoštevilna zaloga nagrobnih
spomenikov** iz različnih marmornih
vrst granitov in sijenitov po razno-
vrstnih narisih in nizkih cenah.

**Naprava zidanih ali betoniranih
... rodbinskih grobišč (rakev)...**

Tlakovanje cerkva, dvoran in
hodnikov s šamotnim ali cementnim
... tlakom. ...

Izdelovanje pohištvenih plošč iz
različnih najbolj idočih marmornih
... vrst v vseh oblikah. ...
Popravljanje spomenikov, udela-
... vanje napisov v iste. ...

Pri Sv. Antonu v Slov. goricah se bo dne
2. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne po
dražbi prodalo letošnje cerkveno vino.

Josip Macuh, Maribor

Stolna ulica šte. 5.

se priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini za
zdelovanje vsakovrstnih oblek. Postrežba točna, cene nizke!
Na razpolago je tudi velika zaloga izgotovljenih oblek po
jako nizkih cenah. 48

Slovenski brivec!

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu
najtopleje priporočam svojo

moderno urejeno brivnico.

:: Postrežba čista, točna in solidna. ::
Izdelujem tudi lasulje in kupujem lase.

IVAN BERGLEZ, brivec

Maribor, Solska ulica 2.

55

Hotel

Pri belem volu v Celju

sredi mesta, blizu vseh uradov; za
tujce 30 sob z vso ugodnostjo pri
nizkih cenah, tudi mesečna stano-
vanja s hrano za letoviščarje; izborna
kuhinja, vedno sveže pivo, različna
vina; po letu senčnat vrt; vozovi
v hiši vsak čas na razpolago: : :
51

se priporoča za obilni obisk. :

Za nakup priporočamo trdko
M. E. Šepec, Maribor

Grajski trg stev. 2

katera prodaja po najnižji ceni vsakovrstno modno blago za ženske
obleke, svilnate in druge robce, vse vrste najboljše perilno blago,
vsakovrstno sukno (štofe) za moške obleke, površnike, fino sukno
za talarje in salonske obleke, srajce, ovratnike, kravate, naram-
nice, nogavice, dežnike, obrisače, mizne prte, odeje, preproge,
zastore, razni cvilih, perje za blazine itd. 7

Ignac Božič

narodni krojač v Mariboru,

Tegethofova ulica 16, v hiši dr. Rosine

78

se priporoča slavnemu občinstvu, kakor tudi
preč. duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih
oblek in talarjev po najnižji ceni. Zaloga
vsakovrstnega blaga in gotovih pelerin.

V nujnih potrebah se vsakovrstna
obleka v 24 urah zgotovi.

Prodajalko

v stroki mešanega blaga dobro izurjeno in trgov-
skega učenca ali učenko sprejme takoj trdko
Franc Vrečko v Šoštanju-u.

Izvrstno domače usnje :

priporoča po najnižji ceni

**Elizabeta Welle, usnjarija
v Framu.** 71

Tovarna za peči H. KOLOSEUS
Wels, Gornje Avstrijsko.

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa,
emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele,
restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparom, s
plinom in peči na plin. Dobe se v vsaki trgovini, kjer
ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni
Koloseus-štedilniki in manj vredni izdelki naj se vra-
čajo. Ceniki zastoj.